

**Παρατηρήσεις στο Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Μετανάστευσης
και Ασύλου «Βελτίωση Μεταναστευτικής Νομοθεσίας, τροποποίηση
διατάξεων των νόμων 4636/2019 (Α' 169), 4375/2016 (Α' 51),
4251/2014 (Α' 80) και άλλες διατάξεις»**

Απρίλιος 2020

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) είναι το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της ελληνικής Πολιτείας σε θέματα προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Έχει συσταθεί με το Ν 2667/1998 σύμφωνα με κανόνες των Ηνωμένων Εθνών, τις «Αρχές των Παρισίων». Σε αυτήν μετέχουν πρόσωπα οριζόμενα από σαράντα ένα φορείς (ανεξάρτητες Αρχές, πανεπιστημιακές σχολές νομικών και πολιτικών επιστημών, συνδικαλιστικές οργανώσεις, ΜΚΟ, πολιτικά κόμματα και υπουργεία).

Παρατηρήσεις στο Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου «Βελτίωση Μεταναστευτικής Νομοθεσίας, τροποποίηση διατάξεων των νόμων 4636/2019 (Α' 169), 4375/2016 (Α' 51), 4251/2014 (Α' 80) και άλλες διατάξεις»¹

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), ως ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας και Εθνικός Θεσμός για την προστασία και την προώθηση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Ελλάδα (ΕΘΑΔ) είναι το κατ' εξοχήν αρμόδιο όργανο για την παροχή γνωμοδοτήσεων επί προωθούμενων μεταρρυθμίσεων εθνικής νομοθεσίας που άπτονται ζητημάτων προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή/και με αντίκτυπο σε αυτά. Ωστόσο, για μια ακόμη φορά, η ΕΕΔΑ διαπιστώνει την μη αξιοποίηση της εμπειρίας και τεχνογνωσίας των μελών αυτής κατά το στάδιο της προετοιμασίας της νομοθετικής πρωτοβουλίας με γνώμονα την πρόληψη τυχόν αστοχιών και τη διασφάλιση της συμβατότητας των προωθούμενων ρυθμίσεων με τις διεθνείς και ευρωπαϊκές υποχρεώσεις της Ελλάδας. Παρά τη σχετική επιστολή της Προέδρου της Επιτροπής προς το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου με την οποία ζητήθηκε η έγκαιρη πληροφόρηση για το Σχέδιο Νόμου (εφεξής «ΣχΝ»)², η ΕΕΔΑ πληροφορήθηκε το πρώτον για τις ειδικότερες διατάξεις αυτού με την ανάρτηση του στον ιστότοπο [orengon](#) για δημόσια διαβούλευση. Σε Δελτίο Τύπου που ακολούθησε,³ η ΕΕΔΑ αποφάσισε να καλέσει τον Υπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου, ο οποίος προσήλθε σε επόμενη Ολομέλεια και παρουσίασε το ΣχΝ απαντώντας σε σχετικά ερωτήματα των Μελών.⁴

Στο σημείο αυτό η ΕΕΔΑ θα ήθελε να υπογραμμίσει ότι η αποτελεσματική λειτουργία ενός ανεξάρτητου ΕΘΑΔ σε ένα κράτος αποτελεί δείκτη για την αξιολόγηση της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε αυτό.⁵ Πιο

¹ Το παρόν κείμενο Παρατηρήσεων επί του Νομοσχεδίου που τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση στις 10.4.2020 υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ στις 22.4.2020. Εισηγητές: Σπ. Απέργης, Προεδρεύων Γ' Τμήματος, ορισθείς από το Ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Αμνηστίας και Ε. Τζαβαλά, Επιστημονική Συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ. Λήφθηκαν υπόψη οι γραπτές παρατηρήσεις των Ε. Βαρχαλαμά, Αντιπρόεδρος Β' της ΕΕΔΑ, ορισθείσα από τη Γ.Σ.Ε.Ε., Α. Κωνσταντίνου, Αναπληρωτής Προεδρεύων του Γ' Τμήματος της ΕΕΔΑ, ορισθείς από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Γ. Λυμβαίου, Μέλος της ΕΕΔΑ, ορισθείς από την Ε.Σ.Α.μεΑ. και Φ. Ιατρέλλη, Μέλος της ΕΕΔΑ, ορισθείς από το Ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Αμνηστίας.

² Επιστολή Προέδρου ΕΕΔΑ προς Υπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου, αρ. πρωτ. 88/6.4.2020.

³ [Δελτίο Τύπου](#) ΕΕΔΑ: Ενδοοικογενειακή Βία, Άσυλο και προστασία των ευάλωτων ομάδων στο επίκεντρο της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ, 24.4.2020.

⁴ [Δελτίο Τύπου](#) ΕΕΔΑ: Με συμμετοχή του Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου πραγματοποιήθηκε η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ, 29.4.2020.

⁵ «Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι ισχυροί, ανεξάρτητοι και αποτελεσματικοί ΕΘΑΔ αποτελούν πυλώνα της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η συμβολή τους στην προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ευρώπη τις τελευταίες δύο δεκαετίες ήταν τεράστια, από την ενθάρρυνση της επικύρωσης των διεθνών συνθηκών, την παρακολούθηση της καθημερινής

συγκεκριμένα, κατά τις περιοδικές αξιολογήσεις της Ελλάδας για τη συμμόρφωσή της με τις διεθνείς υποχρεώσεις της από τις Συμβάσεις Προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΗΕ, έχει επισημανθεί από τα αρμόδια όργανα του ΟΗΕ ο ρόλος της ΕΕΔΑ ως ανεξάρτητος εθνικός θεσμός στην παρακολούθηση (monitoring) της εφαρμογής της εκάστοτε Σύμβασης.⁶ Σύσταση της Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης προς τα κράτη μέλη αποτελεί και η «διασφάλιση ότι οι ΕΘΑΔ θα απολαμβάνουν επαρκούς πρόσβασης στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της έγκαιρης διαβούλευσης για σχέδια νομοθεσίας και στρατηγικές πολιτικής με επιπτώσεις στα ανθρώπινα δικαιώματα».⁷ Σύμφωνα με τον ιδρυτικό της νόμο, η ΕΕΔΑ «υποβάλλει συστάσεις και προτάσεις, εκπονεί μελέτες, υποβάλλει εκθέσεις και γνωμοδοτεί για τη λήψη νομοθετικών, διοικητικών ή άλλων μέτρων που συμβάλλουν στη βελτίωση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου» ενώ ειδικότερα «εξετάζει την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις του διεθνούς δικαίου για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και εκφέρει σχετική γνώμη προς τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας». Η πρωθύστερη κοινοποίηση σε αυτήν των υπό επεξεργασία νομοσχεδίων με αντίκτυπο στα ανθρώπινα δικαιώματα **αποτελεί προϋπόθεση για την αποτελεσματική άσκηση τόσο των συμβουλευτικών (consulting) όσο και των ελεγκτικών (monitoring) αρμοδιοτήτων της ΕΕΔΑ.**

Η ΕΕΔΑ, με πλήρη συναίσθηση της αποστολής της που καλείται να επιτελέσει υπό οποιεσδήποτε συνθήκες, αποφάσισε να προχωρήσει, έστω και ετούτη τη χρονική στιγμή, στην επεξεργασία του ΣχΝ εφιστώντας την προσοχή της Πολιτείας σε επιμέρους διατάξεις που κρίνει προβληματικές, προτείνοντας ταυτόχρονα εναλλακτικές, συμβατές με το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ως προς τις υπόλοιπες διατάξεις, η ΕΕΔΑ παραπέμπει στις προηγούμενες θέσεις της σχετικά με τη λειτουργία του θεσμού της διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα όπως ίσχυε με το Ν. 4375/2016⁸ και όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 4636/2019.⁹

εφαρμογής τους και την ενθάρρυνση των κρατών να αντιμετωπίσουν συστηματικές παραβιάσεις. Council of Europe/Commissioner for Human Rights, *Human Rights Comment: Paris Principles at 25: Strong National Human Rights Institutions Needed More Than Ever*, 18.12.2018.

⁶ Βλ. πιο πρόσφατη αναφορά στο έργο της ΕΕΔΑ στις Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής για τα Άτομα με Αναπηρία, παρ. 49 (UN Committee on the Rights of Persons with Disabilities, *Concluding observations on the initial report of Greece*, 29.10.2019, CRPD/C/GRC/CO/1.)

⁷ Council of Europe/Commissioner for Human Rights, *Human Rights Comment: Paris Principles at 25: Strong National Human Rights Institutions Needed More Than Ever*, οπ. παρ.

⁸ ΕΕΔΑ, *Έκθεση Αναφοράς* για το Προσφυγικό και Μεταναστευτικό Ζήτημα, Μέρος Α': Προσφυγικό, Σεπτέμβριος 2019.

⁹ *Παρατηρήσεις* στο Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη «Περί Διεθνούς Προστασίας: διατάξεις για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας, ενοποίηση διατάξεων για την υποδοχή των

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

Το υπό σχολιασμό ΣχΝ του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου (εφεξής «ΣχΝ») στόχο έχει, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση που το συνοδεύει, «τη βελτίωση των διαδικασιών για την επιτάχυνση της διαδικασίας απονομής διεθνούς προστασίας». Πράγματι το Μέρος Α' αυτού αφορά αλλαγές στον πρόσφατο Ν. 4636/2019 περί Διεθνούς Προστασίας ενώ τα υπόλοιπα μέρη αφορούν οργανωτικά θέματα Υπηρεσιών του Υπουργείου και ζητήματα μεταναστευτικού δικαίου. Συγκεκριμένα, στο Μέρος Β' τροποποιούνται οι διατάξεις του Ν. 4375/2016 για την Οργάνωση και Λειτουργία της Υπηρεσίας Ασύλου, της Αρχής Προσφυγών, της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης και της Γενικής Γραμματείας Μεταναστευτικής Πολιτικής. Στο Μέρος Γ' τροποποιούνται διατάξεις του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης (Ν. 4251/2014) ενώ τέλος, στο Μέρος Δ' τροποποιούνται ή θεσπίζονται διατάξεις σχετικές με τη λειτουργία του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου.

Ειδικότερα, σχετικά με τις αλλαγές στο Μέρος Α', σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, τροποποιούνται διατάξεις του Ν. 4636/2019 με στόχο «την αντιμετώπιση πρακτικών προβλημάτων που ανέκυψαν από την εφαρμογή του» και την επιτάχυνση της διαδικασίας ασύλου μέσω ενοποίησης της διαδικασίας καταγραφής από την Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης και την Υπηρεσία Ασύλου, εισαγωγής βοηθών χειριστών στον πρώτο βαθμό, σύντμησης προθεσμιών, βελτίωσης λειτουργίας της Αρχής Προσφυγών και εισαγωγής τεχνολογιών πληροφορικής σε διάφορα στάδια των διαδικασιών.

Από μια προσεκτικότερη ανάγνωση του ΣχΝ προκύπτει ότι πέραν των αναγκαίων νομοτεχνικών βελτιώσεων του Ν. 4636/2019, ο νομοθέτης προχωρά και σε μια σειρά τροποποιήσεων ουσιαστικών διατάξεων που ενσωματώνουν ενωσιακό δίκαιο και ως εκ τούτου χρήζουν προσεκτικότερης μελέτης.

Κατ' αρχάς, η ΕΕΔΑ θα ήθελε να επισημάνει ότι η τροποποίηση του Ν. 4636/2019, μόλις 4 μήνες μετά την έναρξη ισχύος του (1.1.2020), δεν εξυπηρετεί τον ίδιο το σκοπό που έθεσε ο νομοθέτης με την υιοθέτηση του Ν. 4636/2019, ήτοι την ενοποίηση κατακερματισμένων νομοθετικών διατάξεων που ρυθμίζουν τα περί διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα. Πράγματι, η κωδικοποίηση σε έναν νόμο ολόκληρης της νομοθεσίας για το άσυλο αποτελεί καλή πρακτική, σύμφωνη με τις αρχές της καλής νομοθέτησης (άρθρο 58 Ν. 4622/2019). Η καλή νομοθέτηση άλλωστε αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για μια δίκαιη και αποτελεσματική λειτουργία της Πολιτείας συνολικά. Ωστόσο, η προσπάθεια αυτή ακυρώνεται με το παρόν

αιτούντων διεθνή προστασία, τη διαδικασία χορήγησης και ανάκλησης του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, αναδιάρθρωση δικαστικής προστασίας αιτούντων άσυλο και άλλες διατάξεις», 24.10.2019.

ΣχΝ καθώς αλληπάλληλες τροποποιήσεις της νομοθεσίας, σε σύντομο χρονικό διάστημα δεν προάγουν την ασφάλεια δικαίου ούτε εξασφαλίζουν την απλότητα και σαφήνεια του περιεχομένου των ρυθμίσεων. Παράλληλα, έχουν αντίκτυπο και στη λειτουργία της Διοίκησης, η οποία δυσκολεύεται να αντεπεξέλθει στο έργο της με δίκαιο και αποτελεσματικό τρόπο.¹⁰ Η πρακτική στην Ελλάδα έχει καταδείξει ότι **αλληπάλληλες αλλαγές στην οργάνωση και λειτουργία διοικητικών υπηρεσιών οδηγούν αναπόφευκτα σε επιβάρυνση της Διοίκησης και περαιτέρω καθυστερήσεις στις διαδικασίες** που ο ίδιος ο νόμος επιθυμεί να επιταχύνει. Τέλος επισημαίνεται ότι η προωθούμενη νομοθετική αλλαγή λαμβάνει χώρα ενόσω επείγοντα μέτρα αντιμετώπισης του Covid-19 έχουν ληφθεί στη χώρα μας, με αντίκτυπο στη λειτουργία των Υπηρεσιών, στην πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου και στους όρους υποδοχής και φιλοξενίας των αιτούντων διεθνή προστασία.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΡΘΡΩΝ

- **Μεταχείριση ανηλίκων (άρθρο 1 παρ. 4 του ΣχΝ που τροποποιεί το άρθρο 39 παρ. 5 στοιχείο (στ) του Ν. 4636/2019)**

<p>Τροποποίηση πρώτου εδαφίου της περ. στ' της παρ. 5 του άρθρου 39 του Ν. 4636/2019</p>	<p>στ) την παραπομπή με απόφαση του Διοικητή του Κέντρου ή της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής ή της Υπηρεσίας Ασύλου, σε περίπτωση που ανακύπτει αμφιβολία σχετικά με την ανηλικότητα πολίτη τρίτης χώρας ή ανιθαγενούς, σε διαδικασία διαπίστωσης ανηλικότητας σύμφωνα με τις διατάξεις της υπ' αριθμ. 1982/16.02.2016 (Β' 335) κοινής υπουργικής απόφασης, <i>όπως κάθε φορά ισχύει. Σε κάθε περίπτωση, μέχρι την έκδοση πορίσματος περί της ηλικίας του, το πρόσωπο θεωρείται ανήλικος και τυγχάνει αντίστοιχης μεταχείρισης. Η διαδικασία του προηγούμενου εδαφίου κινείται σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας και αν ανακύψει αμφιβολία για την ανηλικότητα του προσώπου.</i></p>
<p>Πρόταση της ΕΕΔΑ</p>	<p>στ) την παραπομπή με απόφαση του Διοικητή του Κέντρου ή της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής ή της Υπηρεσίας Ασύλου, σε περίπτωση που ανακύπτει αμφιβολία σχετικά με την ανηλικότητα πολίτη τρίτης χώρας ή ανιθαγενούς, σε διαδικασία διαπίστωσης ανηλικότητας σύμφωνα με τις διατάξεις της υπ' αριθμ. 1982/16.02.2016 (Β' 335) κοινής υπουργικής απόφασης, όπως κάθε φορά ισχύει. <i>Σε κάθε</i></p>

¹⁰ Βλ. Βουλή των Ελλήνων/Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων/ Εργαστήριο Μελέτης για τη Διαφάνεια, τη Διαφθορά και το Οικονομικό Έγκλημα (Νομική Σχολή, ΑΠΘ), Πρακτικά Συνεδρίου με θέμα: Η καλή νομοθέτηση ως αναγκαία προϋπόθεση μιας δίκαιης και αποτελεσματικής λειτουργίας της Πολιτείας, 28-29.4.2017.

περίπτωση, μέχρι την έκδοση πορίσματος περί της ηλικίας του, το πρόσωπο θεωρείται ανήλικος και τυγχάνει αντίστοιχης μεταχείρισης. Η διαδικασία του προηγούμενου εδαφίου κινείται σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας και αν ανακύψει αμφιβολία για την ανηλικότητα του προσώπου.

Μη την προωθούμενη ρύθμιση αφαιρείται από το νόμο η πρόβλεψη ότι ο αιτών διεθνή προστασία θεωρείται ανήλικος μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας διαπίστωσης της ανηλικότητάς του ενώ η παραπομπή στη σχετική διαδικασία γίνεται πλέον, εκτός από τον διοικητή του Κέντρου Υποδοχής και από άλλες υπηρεσίες της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης ή της Υπηρεσίας Ασύλου.

Προς τη σωστή κατεύθυνση είναι η δυνατότητα και άλλων Υπηρεσιών να παραπέμπουν ανήλικους για διαπίστωση της ανηλικότητάς τους, όταν αυτή αμφισβητείται. Ωστόσο, η κατάργηση του τεκμηρίου της ανηλικότητας μέχρι το τελικό πόρισμα της διαδικασίας προσδιορισμού ηλικίας ενδέχεται να οδηγήσει σε καταστρατήγηση του πνεύματος και του γράμματος της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ, η οποία στο άρθρο περί εγγυήσεων των ασυνόδευτων ανηλίκων (άρθρο 25 παρ. 5) ρητά προβλέπει ότι εφόσον τα κράτη μέλη εξακολουθούν να έχουν αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία του αιτούντος, μετά και τη διαδικασία προσδιορισμού ηλικίας, πρέπει να θεωρούν τον αιτούντα ανήλικο. Σύσταση της αρμόδιας Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας για το Άσυλο (EASO) είναι ότι «το ευεργέτημα της αμφιβολίας πρέπει να παρέχεται μόλις εμφανιστούν αμφιβολίες σχετικά με τη δηλωθείσα ηλικία, κατά τη διάρκεια προσδιορισμού της ηλικίας και έως ότου υπάρξουν τα τελικά αποτελέσματα. Ο αιτών πρέπει να θεωρείται και να αντιμετωπίζεται ως παιδί έως ότου διαπιστωθεί ότι είναι ενήλικας».¹¹

Το **τεκμήριο της ανηλικότητας** απορρέει από τα άρθρα 3 και 12 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΣΔΠ). Σύμφωνα με το άρθρο 3 της ΣΔΠ, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού πρέπει να είναι το πρωταρχικό μέλημα σε όλες τις δράσεις που αφορούν τα παιδιά, ανεξάρτητα από το αν αυτές λαμβάνονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς για κοινωνική πρόνοια ή από νομικά, εκτελεστικά ή νομοθετικά όργανα. Το άρθρο 12 της ΣΔΠ ορίζει ότι παρέχεται στο παιδί η δυνατότητα ακρόασης σε οποιαδήποτε δικαστική και διοικητική διαδικασία που τον αφορά. Επίσης, δίνεται η δέουσα προσοχή στις δηλώσεις ενός παιδιού, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητα του. Η Επιτροπή Ελέγχου της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού έχει διευκρινίσει ότι «σε περίπτωση που παραμένει η αβεβαιότητα

¹¹EASO, [Practical Guide](#) on age assessment, second edition, σελ. 12.

[σχετικά με την ηλικία του αιτούντος], [οι αρχές] πρέπει να παρέχουν στο άτομο το ευεργέτημα της αμφιβολίας έτσι ώστε, εάν υπάρχει πιθανότητα το άτομο να είναι παιδί, αυτό θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως τέτοιο». ¹²

Στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση έχει επισημάνει ότι η παιδική προστασία και όχι ο έλεγχος της μετανάστευσης πρέπει να είναι η κινητήρια δύναμη στον τρόπο με τον οποίο οι χώρες αντιμετωπίζουν τα ασυνόδευτα παιδιά και προσδιόρισε ένα σύνολο 15 κοινών αρχών, τις οποίες κάλεσε τα κράτη μέλη να τηρήσουν και να συνεργαστούν για να επιτύχουν. ¹³ Μεταξύ αυτών και η ακόλουθη σχετικά με τον προσδιορισμό ηλικίας: «Η αξιολόγηση της ηλικίας πρέπει να διενεργείται μόνο εάν υπάρχουν εύλογες αμφιβολίες για την ανηλικότητα ενός ατόμου. Η αξιολόγηση πρέπει να βασίζεται στο τεκμήριο της ανηλικότητας, να περιλαμβάνει μια διεπιστημονική αξιολόγηση από μια ανεξάρτητη αρχή για μια χρονική περίοδο και να μην βασίζεται αποκλειστικά στην ιατρική αξιολόγηση. Οι εξετάσεις πρέπει να πραγματοποιούνται μόνο με τη συγκατάθεση του παιδιού ή του κηδεμόνα του. Δεν πρέπει να είναι παρεμβατικές και πρέπει να συμμορφώνονται με τα ιατρικά δεοντολογικά πρότυπα. Το περιθώριο σφάλματος των ιατρικών και άλλων εξετάσεων πρέπει να αναφέρεται σαφώς και να λαμβάνεται υπόψη. Εάν παραμένουν αμφιβολίες για την ανηλικότητα του ατόμου, πρέπει να του χορηγηθεί το ευεργέτημα της αμφιβολίας. Οι αποφάσεις αξιολόγησης πρέπει να υπόκεινται σε διοικητική ή δικαστική προσφυγή». Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, στην υπόθεση *Neulinger και Shuruk κατά Ελβετίας*, διαπίστωσε ότι υπάρχει ευρεία συναίνεση - συμπεριλαμβανομένου του διεθνούς δικαίου - για να υποστηριχθεί η ιδέα ότι σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, το βέλτιστο συμφέρον τους πρέπει να είναι πρωταρχικό μέλημα. Επιπλέον, σύμφωνα με την απόφαση στην υπόθεση *ElGhatet κατά Ελβετίας*, η αιτιολόγηση μιας απόφασης πρέπει να αποδεικνύει ότι το συμφέρον του παιδιού έχει ληφθεί ρητά υπόψη. Οι αρχές ενός κράτους θα πρέπει επίσης να εξηγήσουν με ποιό τρόπο έχει συμπεριληφθεί το δικαίωμα που ορίζεται στο άρθρο 3 της ΣΔΠ στην απόφαση. Τι θεωρείται ότι είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού; Σε ποια κριτήρια βασίζεται; Πώς τα συμφέροντα του παιδιού έχουν ζυγιστεί σε σχέση με άλλα ζητήματα, είτε πρόκειται για γενικά θέματα πολιτικής είτε για μεμονωμένες περιπτώσεις; Στην περίπτωση *Rahimi κατά Ελλάδας*, το ΕΔΔΑ επιβεβαίωσε ότι σε όλες τις ενέργειες που σχετίζονται με τα παιδιά πρέπει να γίνεται ξεχωριστή αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και πριν από τη λήψη απόφασης που θα επηρεάσει τη ζωή του παιδιού αυτού.

¹² Committee on the Rights of the Child, General Comment No. 6 (2005): Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin, CRC/GC/2005/6, σελ. 11.

¹³PACE, [Resolution 1810](#) (2011): Unaccompanied children in Europe: issues of arrival, stay and return, παρ. 5.

Ενόψει των ανωτέρω, η ΕΔΔΑ προτείνει να διατηρηθεί το τεκμήριο της ανηλικότητας τόσο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας προσδιορισμού της ηλικίας του αιτούντος όσο και σε περίπτωση αμφιβολιών μετά την ολοκλήρωση αυτής και την εξαγωγή των τελικών πορισμάτων, σύμφωνα με το πνεύμα και το γράμμα της Οδηγίας και τα διεθνή πρότυπα.

• Καταγραφή αιτημάτων διεθνούς προστασίας (άρθρα 5 και 6 ΣχΝ που τροποποιούν τα άρθρα 63 και 65 του Ν. 4636/2019)

<p>Προσθήκη εδαφίου στην περ. δ' του άρθρου 63 του Ν. 4636/2019</p>	<p>δ. «Αρμόδιες Αρχές Παραλαβής», «Αρμόδιες Αρχές Εξέτασης» ή «Αρμόδιες Αρχές Παραλαβής και Εξέτασης» είναι τα Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου, τα Αυτοτελή Κλιμάκια της Υπηρεσίας Ασύλου, καθώς και τα Κινητά Κλιμάκια Ασύλου σύμφωνα με τα οριζόμενα ειδικότερα στον ν. 4375/2016. Για την πλήρη καταγραφή αιτήσεων διεθνούς προστασίας, που υποβάλλονται από υπηκόους τρίτης χώρας ή ανιθαγενείς σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στην παρ. 7 του άρθρου 65 του παρόντος, «Αρμόδιες Αρχές Παραλαβής» μπορούν να είναι και οι Περιφερειακές Υπηρεσίες Υποδοχής και Ταυτοποίησης.</p>
<p>Τροποποίηση παραγράφου 7 του άρθρου 65 του Ν. 4636/2019</p>	<p>7. α. Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής δύναται να καταθέσει αίτηση διεθνούς προστασίας, ενώ υπάγεται σε διαδικασίες Υποδοχής και Ταυτοποίησης της παρ. 4 του άρθρου 39 του παρόντος, τελώντας σε καθεστώς περιορισμού της ελευθερίας εντός Κέντρου Υποδοχής και Ταυτοποίησης. Η αίτηση δύναται να υποβάλλεται ενώπιον των Περιφερειακών Αρχών Υποδοχής και Ταυτοποίησης, οι οποίες διενεργούν αμέσως πλήρη καταγραφή σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του παρόντος.</p> <p>β. Σε περίπτωση που Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής, ο οποίος είτε βρίσκεται υπό κράτηση είτε σε διαδικασίες Υποδοχής και Ταυτοποίησης κατά την κείμενη νομοθεσία δύναται να δηλώσει ότι επιθυμεί να καταθέσει αίτηση διεθνούς προστασίας. Στην περίπτωση αυτή οι κατά περίπτωση αρμόδιες Αρχές Κράτησης μεριμνούν για την άμεση σύνταξη και υποβολή έγγραφης σχετικής δήλωσης. Στη συνέχεια, η αίτηση διεθνούς προστασίας, καταγράφεται από τις Αρχές Κράτησης την υπηρεσία κράτησης ή την Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 (απλή καταγραφή), σε διασυνδεδεμένο με την Αρχή Παραλαβής ηλεκτρονικό σύστημα εντός τριών (3) εργάσιμων ημερών. Οι αρχές κράτησης ή οι περιφερειακές υπηρεσίες Υποδοχής και Ταυτοποίησης, σε συνεργασία</p>

	<p>με την Αρχή Παραλαβής, μεριμνούν για τη μεταγωγή του κρατουμένου ενώπιον της αρχής αυτής, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η πλήρης καταγραφή της αίτησης διεθνούς προστασίας σύμφωνα με την παράγραφο 1, σε συγκεκριμένη ημερομηνία η οποία έχει καθορισθεί από την Αρχή Παραλαβής για την οποία ενημερώνεται ο αιτών από τις αρχές κράτησης ή τις περιφερειακές υπηρεσίες Υποδοχής και Ταυτοποίησης και η οποία δεν μπορεί να απέχει πέραν των επτά (7) εργάσιμων ημερών από την μερική καταγραφή της αίτησης. Σε περίπτωση που ο αιτών αφεθεί ελεύθερος πριν την πραγματοποίηση πλήρους καταγραφής, οφείλει να προσέλθει κατά την συγκεκριμένη ημερομηνία για την οποία έχει ενημερωθεί σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, στην αρμόδια Αρχή Παραλαβής, ώστε να προγραμματιστεί η πλήρης καταγραφή της αίτησης διεθνούς προστασίας. Στην περίπτωση αυτή χορηγείται στον αιτούντα έγγραφο που φέρει τα στοιχεία του και φωτογραφία του, το οποίο παραδίδει κατά την οριστική καταγραφή, οπότε και αυτό αντικαθίσταται από το δελτίο αιτούντος ασύλου σύμφωνα με το άρθρο 70 του παρόντος. Σε περίπτωση που ο αιτών δεν επιθυμεί την πλήρη καταγραφή της αίτησής του, εφαρμόζεται αναλογικά η παράγραφος 5.</p>
<p>Πρόταση της ΕΕΔΑ</p>	<p>7. α. Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής δύναται να καταθέσει αίτηση διεθνούς προστασίας, ενώ υπάγεται σε διαδικασίες Υποδοχής και Ταυτοποίησης της παρ. 4 του άρθρου 39 του παρόντος, τελώντας σε καθεστώς περιορισμού της ελευθερίας εντός Κέντρου Υποδοχής και Ταυτοποίησης. Η αίτηση δύναται να υποβάλλεται ενώπιον των Περιφερειακών Αρχών Υποδοχής και Ταυτοποίησης, οι οποίες διαθέτουν κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό για την άμεση διενέργεια πλήρους καταγραφής διενεργούν αμέσως πλήρη καταγραφή σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του παρόντος και με τις ίδιες διαδικαστικές εγγυήσεις.</p> <p>β. Σε περίπτωση που Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής, ο οποίος είτε βρίσκεται υπό κράτηση είτε σε διαδικασίες Υποδοχής και Ταυτοποίησης κατά την κείμενη νομοθεσία δύναται να δηλώσει ότι επιθυμεί να καταθέσει αίτηση διεθνούς προστασίας. Στην περίπτωση αυτή οι κατά περίπτωση αρμόδιες Αρχές Κράτησης μεριμνούν για την άμεση σύνταξη και υποβολή έγγραφης σχετικής δήλωσης. Στη συνέχεια, η αίτηση διεθνούς προστασίας, καταγράφεται από τις Αρχές Κράτησης την υπηρεσία κράτησης ή την Υπηρεσία Υποδοχής και</p>

~~Ταυτοποίησης~~, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 (απλή καταγραφή), σε διασυνδεδεμένο με την Αρχή Παραλαβής ηλεκτρονικό σύστημα εντός τριών (3) εργάσιμων ημερών. Οι αρχές κράτησης ~~ή οι περιφερειακές υπηρεσίες Υποδοχής και Ταυτοποίησης~~, σε συνεργασία με την Αρχή Παραλαβής, μεριμνούν για τη μεταγωγή του κρατουμένου ενώπιον της αρχής αυτής, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η πλήρης καταγραφή της αίτησης διεθνούς προστασίας *από κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό* σύμφωνα με την παράγραφο 1 *και με τις ίδιες διαδικαστικές εγγυήσεις*, σε συγκεκριμένη ημερομηνία η οποία έχει καθορισθεί από την Αρχή Παραλαβής για την οποία ενημερώνεται ο αιτών από τις αρχές κράτησης ή τις περιφερειακές υπηρεσίες Υποδοχής και Ταυτοποίησης και η οποία δεν μπορεί να απέχει πέραν των επτά (7) εργάσιμων ημερών από την μερική καταγραφή της αίτησης. Σε περίπτωση που ο αιτών αφεθεί ελεύθερος πριν την πραγματοποίηση πλήρους καταγραφής, οφείλει να προσέλθει κατά την συγκεκριμένη ημερομηνία για την οποία έχει ενημερωθεί σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, στην αρμόδια Αρχή Παραλαβής, ώστε να προγραμματιστεί η πλήρης καταγραφή της αίτησης διεθνούς προστασίας. Στην περίπτωση αυτή χορηγείται στον αιτούντα έγγραφο που φέρει τα στοιχεία του και φωτογραφία του, το οποίο παραδίδει κατά την οριστική καταγραφή, οπότε και αυτό αντικαθίσταται από το δελτίο αιτούντος ασύλου σύμφωνα με το άρθρο 70 του παρόντος. Σε περίπτωση που ο αιτών δεν επιθυμεί την πλήρη καταγραφή της αίτησής του, εφαρμόζεται αναλογικά η παράγραφος 5.

Σχόλια:

Η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης αναλαμβάνει, παράλληλα με την Υπηρεσία Ασύλου, την αρμοδιότητα πλήρους καταγραφής των αιτημάτων διεθνούς προστασίας όσων διαμένουν στα ΚΥΤ καθώς και των κρατουμένων. Σκοπός του νομοθέτη, όπως αυτός διατυπώνεται στην αιτιολογική έκθεση είναι να καταστεί «ταχύτερη και πιο αποτελεσματική» η διαδικασία πλήρους καταγραφής του άρθρου 65. Είναι γεγονός ότι με το εν ισχύ σύστημα υποδοχής και ασύλου, ο αιτών διεθνή προστασία καταγράφεται πρώτα από τις Υπηρεσίες Υποδοχής και Ταυτοποίησης (βλ. τρίτο στάδιο «καταγραφής και ιατρικού ελέγχου» από το ΚΥΤ, άρθρο 39 του Ν. 4636/2019) και σε δεύτερο στάδιο, όταν προσέλθει στην Υπηρεσία Ασύλου για την κατάθεση του αιτήματός του διεθνούς προστασίας καταγράφεται εκ νέου από το προσωπικό του αρμόδιου ΠΓΑ (πλήρης καταγραφή, άρθρο 65 Ν. 4636/2019). Βέβαια, τα στοιχεία που

καλείται να δηλώσει ενώπιον των αρμόδιων, κάθε φορά, αρχών είναι διαφορετικά και εξυπηρετούν διαφορετικό σκοπό. Η καταγραφή στο πλαίσιο της Υποδοχής αφορά τα προσωπικά στοιχεία του αλλοδαπού για λόγους ταυτοποίησης και παροχής των κατάλληλων συνθηκών υποδοχής (πχ ειδικών αναγκών) ενώ η καταγραφή στο πλαίσιο του Ασύλου αφορά μεν τα προσωπικά στοιχεία αυτού αλλά και άλλα κρίσιμα στοιχεία για την εξέταση του αιτήματός του διεθνούς προστασίας από τις αρμόδιες αρχές απόφασης (όπως οι προβαλλόμενοι λόγοι ασύλου, τυχόν εκκρεμούσα δίωξη στη χώρα καταγωγής κ.λπ.).

Με την προωθούμενη τροποποίηση του ΣχΝ, σε ρητά αναφερόμενες περιπτώσεις δύναται και η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης να προχωρά σε πλήρη καταγραφή του αιτήματος ασύλου του αλλοδαπού, συγχωνεύονται δηλαδή οι δυο ξεχωριστές καταγραφές σε μία. Τα οφέλη στην επιτάχυνση των διαδικασιών ασύλου από την ανωτέρω «συγχώνευση» των δυο καταγραφών είναι αυταπόδεικτα. Σε υποθέσεις ιδίως οικογενειακής επανένωσης μέσω του Κανονισμού Δουβλίνο III, η εμπρόθεσμη πλήρης καταγραφή των αιτημάτων διεθνούς προστασίας όσων έχουν ήδη εκφράσει βούληση είναι καίριας σημασίας για την έγκαιρη αποστολή των εξερχομένων αιτημάτων ανάληψης ευθύνης και συνεπώς η προτεινόμενη «πρωθύτερη» καταγραφή των αιτημάτων διεθνούς προστασίας δύναται να θεραπεύσει τα προβλήματα που εντοπίζονται στην πράξη με την παρέλευση του τριμήνου. Ωστόσο, η ανάθεση της αρμοδιότητας πλήρους καταγραφής στις αρμόδιες αρχές της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης άνευ ετέρου είναι προβληματική. Με το νέο καθεστώς του Ν. 4636/2019, τα στοιχεία που παρέχει ο αιτών κατά τη διάρκεια της πλήρους καταγραφής της αίτησής του ασύλου είναι εξαιρετικά κρίσιμα για το διαχωρισμό και την περαιτέρω παραπομπή της υπόθεσής του στην αντίστοιχη διαδικασία ασύλου (κατά προτεραιότητα, ταχύρρυθμη, Δουβλίνου κ.ο.κ.).

Ως εκ τούτου, η ΕΕΔΑ τονίζει ότι η ανάληψη της σχετικής αρμοδιότητας από την Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης πρέπει να συνοδεύεται από τις ουσιαστικές και διαδικαστικές εγγυήσεις των διαδικασιών ασύλου, όπως η καταγραφή των αιτημάτων από κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό, η παροχή κατάλληλης διερμηνείας, η προηγούμενη ενημέρωση από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες ή την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO), η παροχή επαρκούς χρόνου προετοιμασίας της αίτησης ασύλου κ.ά.).

Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΔΑ επαναλαμβάνει την πάγια Σύστασή της για ενίσχυση της Υπηρεσίας Ασύλου, της Αρχής Προσφυγών και της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης με εκπαιδευμένο, μόνιμο προσωπικό και επαρκή υλικοτεχνική υποδομή για την κατάλληλη διεκπεραίωση και εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων τους. Η πρόσληψη προσωπικού ορισμένου

χρόνου δεν αποτελεί κατάλληλη λύση καθώς η εναλλαγή του προσωπικού ορισμένου χρόνου που αποχωρεί μετά τη λήξη της σύμβασής του ή των ανανεώσεών της υποχρεώνει σε νέες προσλήψεις προσωπικού ορισμένου χρόνου, το οποίο θα πρέπει εκ νέου να εκπαιδευθεί, οπότε χάνεται έτσι η εμπειρία και η εκπαίδευση του προσωπικού στα αντικείμενα εργασίας τους, επέρχονται αρρυθμίες, κενά και καθυστερήσεις στις υπηρεσίες σε βάρος των αιτούντων διεθνή προστασία και της ταχύτητας και της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών.

• **Διερμηνεία (άρθρο 7 ΣχΝ που τροποποιεί το άρθρο 69 του Ν. 4636/2019)**

<p>Προσθήκη εδαφίου στην παρ. 3 του άρθρου 69 του Ν. 4636/2019</p>	<p>3. Οι αιτούντες έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν των υπηρεσιών διερμηνέα για να υποβάλουν την αίτησή τους και να εκθέσουν την υπόθεσή τους στις αρμόδιες Αρχές Παραλαβής, για τη διεξαγωγή συνέντευξης ή προφορικής ακρόασης, καθώς και σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σε πρώτο και δεύτερο βαθμό, εφόσον δεν μπορεί να εξασφαλισθεί η αναγκαία επικοινωνία χωρίς αυτόν. Η δαπάνη της διερμηνείας βαρύνει το Δημόσιο. Η παροχή υπηρεσιών διερμηνείας, όπου αυτή απαιτείται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εξέτασης της αίτησης διεθνούς προστασίας δύναται να παρέχεται και εξ αποστάσεως με τη χρήση κατάλληλων τεχνικών μέσων επικοινωνίας, σε περίπτωση που η φυσική παρουσία διερμηνέα δεν είναι πρόσφορη. <i>Εφόσον είναι αποδεδειγμένα αδύνατη η παροχή διερμηνείας στη γλώσσα επιλογής του αιτούντος, παρέχεται διερμηνεία στην επίσημη γλώσσα της χώρας καταγωγής του αιτούντος.</i> Οι αρμόδιες Αρχές απόφασης μεριμνούν ώστε να λαμβάνουν γνώση του περιεχομένου ξενόγλωσσων εγγράφων που τυχόν κατατίθενται ενώπιόν τους, ακόμη και αν αυτά δεν προσκομίζονται σε επίσημη μετάφραση.</p>
<p>Πρόταση της ΕΕΔΑ</p>	<p>3. Οι αιτούντες έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν των υπηρεσιών διερμηνέα για να υποβάλουν την αίτησή τους και να εκθέσουν την υπόθεσή τους στις αρμόδιες Αρχές Παραλαβής, για τη διεξαγωγή συνέντευξης ή προφορικής ακρόασης, καθώς και σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σε πρώτο και δεύτερο βαθμό, εφόσον δεν μπορεί να εξασφαλισθεί η αναγκαία επικοινωνία χωρίς αυτόν. Η δαπάνη της διερμηνείας βαρύνει το Δημόσιο. Η παροχή υπηρεσιών διερμηνείας, όπου αυτή απαιτείται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εξέτασης της αίτησης διεθνούς προστασίας δύναται να παρέχεται και εξ αποστάσεως με τη χρήση κατάλληλων τεχνικών μέσων επικοινωνίας, σε περίπτωση που η φυσική παρουσία διερμηνέα δεν είναι πρόσφορη.</p>

Εφόσον είναι αποδεδειγμένα αδύνατη η παροχή διερμηνείας στη γλώσσα επιλογής του αιτούντος, παρέχεται διερμηνεία σε άλλη γλώσσα που κατανοεί ο προσφεύγων, συμπεριλαμβανομένης της Διεθνούς Νοηματικής Γλώσσας και στην οποία είναι σε θέση να επικοινωνήσει με σαφήνεια. Οι αρμόδιες Αρχές απόφασης μεριμνούν ώστε να λαμβάνουν γνώση του περιεχομένου ξενόγλωσσων εγγράφων που τυχόν κατατίθενται ενώπιόν τους, ακόμη και αν αυτά δεν προσκομίζονται σε επίσημη μετάφραση.

Σχόλια:

Το άρθρο 69 ενσωματώνει στην ελληνική έννομη τάξη το άρθρο 12 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ, το οποίο ορίζει τις εγγυήσεις που πρέπει να τηρούνται για όλους τους αιτούντες διεθνή προστασία για μια δίκαιη και αποτελεσματική διαδικασία ασύλου. Μια εξ αυτών είναι και η παροχή υπηρεσιών διερμηνείας **σε γλώσσα που κατανοεί** ο αιτών προκειμένου να διασφαλιστεί η αναγκαία επικοινωνία με αυτόν. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO), η ακεραιότητα, η αποτελεσματικότητα και η ποιότητα της διαδικασίας ασύλου απαιτεί από τους αιτούντες να κατανοούν κάθε στάδιο της διαδικασίας και ταυτόχρονα οι αρχές να δύνανται να κατανοήσουν όλες τις λεπτομέρειες των περιστάσεων των αιτούντων.¹⁴

Παράλληλα η παροχή κατάλληλης διερμηνείας από το κράτος εξυπηρετεί το δικαίωμα ενημέρωσης του αιτούντος, το οποίο είναι θεμελιώδες σε όλη τη διαδικασία ασύλου (βλ. ενδεικτικά παρ. 25 του προοιμίου, άρθρα 12 παρ. 1 στ. (α) και (στ) της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ). Επιπρόσθετα, η αποτελεσματική επικοινωνία του αιτούντος με τις αρχές εξέτασης του αιτήματος ασύλου του αποτελεί προϋπόθεση άσκησης του δικαιώματος ακρόασης που κατοχυρώνεται, μεταξύ άλλων, στα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ για τη δικαστική διαδικασία και στο άρθρο 41 του Χάρτη για τη διοικητική διαδικασία. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) έχει αναγνωρίσει το δικαίωμα ακρόασης ως γενική αρχή του ενωσιακού δικαίου,¹⁵ η οποία προϋποθέτει ότι ο αιτών άσυλο θα έχει τη δυνατότητα να εκθέσει λυσιτελώς και αποτελεσματικά τις απόψεις

¹⁴ EASO Annual Report 2018, <https://easo.europa.eu/easo-annual-report-2018/43-providing-interpretation-services>

¹⁵ Κατά πάγια νομολογία, σε κάθε διαδικασία που ενδέχεται να καταλήξει στην έκδοση βλαπτικής πράξεως, το δικαίωμα ακρόασης, ως γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, αλλά ακόμη και όταν δεν υπάρχει ειδική συναφής ρύθμιση, σημαίνει ότι παρέχεται στον ενδιαφερόμενο η δυνατότητα να γνωστοποιήσει λυσιτελώς την άποψή του ως προς τα στοιχεία στα οποία προτίθεται να στηρίξει την απόφασή της η διοίκηση. Η ίδια αρχή καθιερώνεται του λοιπού και με τον Χάρτη.

του σε όλα τα στάδια της διαδικασίας εξέτασης της αίτησής του διεθνούς προστασίας, βάσει των κανόνων που έχουν θεσπισθεί στο πλαίσιο του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου.¹⁶ Εν προκειμένω, το άρθρο 15 παρ. 3 περ. (γ) της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ περί Προϋποθέσεων της Συνέντευξης προβλέπει ότι για την εξασφάλιση των κατάλληλων συνθηκών που να επιτρέπουν στους αιτούντες να εκθέσουν διεξοδικά τους λόγους των αιτήσεών τους, τα κράτη μέλη πρέπει να επιλέγουν «διερμηνέα δυνάμενο να εξασφαλίσει τη δέουσα επικοινωνία μεταξύ του αιτούντος και του χειριστή. Η επικοινωνία διενεργείται στη γλώσσα που προτιμά ο αιτών εκτός εάν υπάρχει άλλη γλώσσα την οποία κατανοεί και στην οποία είναι σε θέση να επικοινωνήσει με σαφήνεια». Προκειμένου να διασφαλιστεί το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία για πρόσβαση στην ενημέρωση και πληροφόρηση σύμφωνα με τα άρθρα 9, 11 και 21 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, αλλά και των Τελικών Παρατηρήσεων (Concluding Observations) της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, στην αρχική έκθεση της Ελλάδας, διερμηνεία πρέπει να παρέχεται και στη Διεθνή Νοηματική Γλώσσα. Η ΕΕΔΑ έχει και στο παρελθόν προτείνει στο νομοθέτη τη συμπερίληψη ρητής διάταξης περί παροχής διερμηνείας και πληροφόρησης στη νοηματική γλώσσα μέσω διερμηνέα για άτομα με κώφωση.¹⁷ Στις Παρατηρήσεις της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία για το εν λόγω Σχέδιο Νόμου, οι οποίες κοινοποιήθηκαν στην ΕΕΔΑ περιλαμβάνεται σχετική πρόταση.¹⁸

Εκτενής ανάλυση του δικαιώματος στη διερμηνεία και στα ποιοτικά χαρακτηριστικά αυτής στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών έχει γίνει από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ και τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όλα τα ανωτέρω διεθνή και ευρωπαϊκά όργανα έχουν υιοθετήσει ως κριτήριο τη «γλώσσα που κατανοεί» ο κατηγορούμενος. Σε περιπτώσεις δε ελάχιστα γνωστών γλωσσών, για τις οποίες έστω και με τη χρήση νέων τεχνολογικών μέσων δεν είναι δυνατόν να βρεθεί διερμηνέας η ΕΕΔΑ προκρίνει η λύση διπλής διερμηνείας, δηλαδή από

¹⁶ ΔΕΕ, Υπόθεση C-277/11, Μ. κατά Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ιρλανδίας, Attorney General, 22 Νοεμβρίου 2012, σκ. 85-89.

¹⁷ ΕΕΔΑ, [Παρατηρήσεις](#) στο Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προ τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιατύπωση, L180/96/29.06.2013) και άλλες διατάξεις. Τροποποίηση του Ν 4251/2014 (Α' 80) για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2014/66/ΕΕ της 15^{ης} Μαΐου 2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών στο πλαίσιο ενδοεταίρικής μετάθεσης. Τροποποίηση διαδικασιών ασύλου και άλλες διατάξεις» (2018).

¹⁸ Βλ. Επιστολή Παρατηρήσεων στο Σχέδιο Νόμου για το Άσυλο, οι οποίες κοινοποιήθηκαν στην ΕΕΔΑ στις 22.4.29020

διερμηνέα σε διερμηνέα και σε καμία περίπτωση η αυθαίρετη επιλογή της επίσημης γλώσσας του κράτους καταγωγής ή η μη παροχή υπηρεσιών διερμηνείας.¹⁹

Άλλωστε η εξίσωση της «γλώσσας που κατανοεί» ένας αιτών με την «επίσημη γλώσσα της χώρας καταγωγής» αποτελεί λογικό άλμα καθώς ερείδεται επί εσφαλμένης πραγματολογικής βάσης ότι δήθεν όλοι οι πολίτες ενός κράτους ομιλούν και κατανοούν σε ικανοποιητικό βαθμό την επίσημη γλώσσα του κράτους. Ο έλληνας νομοθέτης δεν έχει λάβει υπόψη του τη γλωσσική πολυμορφία ορισμένων πολυφυλετικών κρατών σε συνδυασμό με τον αυτοπροσδιορισμό πολλών ατόμων μέσω της φυλής και της μητρικής τους γλώσσας παρά του κράτους της επίσημης ιθαγένειάς τους, ιδίως στην Αφρικανική Ήπειρο. Για παράδειγμα στη Νιγηρία, όπου επίσημη γλώσσα του κράτους είναι τα αγγλικά, οι πολίτες αυτής ομιλούν 500 διαφορετικές τοπικές διαλέκτους με επικρατέστερες τα γιορούμπα, χάουσα και ίγκμπο. Επομένως, είναι πιθανόν νιγηριανός πολίτης, χαμηλού μορφωτικού επιπέδου να έχει μόνο βασικές γνώσεις στα αγγλικά και να μην μπορεί να κατανοήσει και να εκφραστεί σε ικανοποιητικό επίπεδο σε άλλη γλώσσα πλην της μητρικής του. Επίσης στο Πακιστάν επίσημες γλώσσες του κράτους είναι τα αγγλικά, τα οποία χρησιμοποιούνται ως *lingua franca* μόνο στις συναλλαγές και τα ουρντού, τα οποία σύμφωνα με επίσημα στοιχεία ομιλεί μόνο το 8% του πληθυσμού.²⁰ Αντιθέτως, το μεγαλύτερο ποσοστό των πακιστανών πολιτών ομιλεί παντζαμπί. Τέλος, ο έλληνας νομοθέτης παραγνωρίζει μια ακόμη πραγματική κατάσταση, την ύπαρξη μειονοτήτων σε ένα κράτος, όπως οι Κούρδοι της Συρίας, οι οποίοι δεν ομιλούν ούτε κατανοούν σε ικανοποιητικό βαθμό την επίσημη γλώσσα του κράτους (αραβική) αλλά μόνο τη μητρική τους γλώσσα (κιρμαντζί).

Σε κάθε περίπτωση, δέον ληφθεί υπόψη από το νομοθέτη το νομολογιακό προηγούμενο της *MSS κατά Βελγίου και Ελλάδος*, στην οποία το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου καταδίκασε την Ελλάδα για σημαντικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου, μια εξ αυτών, η ανεπαρκής ενημέρωση των αιτούντων άσυλο ελλείψει διερμηνέων.²¹ Στη μεταγενέστερη *I.M. κατά Γαλλίας*, το ΕΔΔΑ αναγνώρισε ότι η έλλειψη διερμηνείας επιδρά στη

¹⁹ Φάκελος ΕΕΔΑ, Το δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση κατά την ποινική διαδικασία και το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, 23.11.2015, ιδίως σελ. 26-27.

²⁰ CIA, The World Factbook: Pakistan, τελευταία ενημέρωση: 31.3.2020, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/pk.html>

²¹ *M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας* [GC], 30696/09, σκ. 301, ECHR 2011. Το ΕΔΔΑ εξέτασε τη διαθεσιμότητα διερμηνέων, την πρόσβαση σε νομική συνδρομή και την ύπαρξη ενός αξιόπιστου συστήματος επικοινωνίας μεταξύ των αρχών και των αιτούντων άσυλο για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος ασύλου. Υπενθυμίζεται ότι η εκτέλεση της συγκεκριμένης απόφασης εκκρεμεί ενώπιον της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης καθώς θεωρείται ότι η Ελλάδα δεν έχει ακόμα συμμορφωθεί πλήρως με τα γενικά μέτρα αυτής.

δυνατότητα του αιτούντος διεθνή προστασία να παρουσιάσει το αίτημα ασύλου του.²² Αξίζει επίσης να μνημονευθεί ότι ανώτατα δικαστήρια της Γαλλίας και της Ισπανίας έχουν ακυρώσει απορριπτικές αποφάσεις ασύλου λόγω μη παροχής υπηρεσιών διερμηνείας.²³

Συμπερασματικά, η ΕΕΔΑ προτείνει την αντικατάσταση της «επίσημης γλώσσας του κράτους καταγωγής» του αιτούντος με την πρόβλεψη εναλλακτικά της παροχής διερμηνείας σε άλλη γλώσσα που κατανοεί ο προσφεύγων, συμπεριλαμβανομένης της Διεθνούς Νοηματικής Γλώσσας και στην οποία είναι σε θέση να επικοινωνήσει με σαφήνεια, συμφώνως με το πνεύμα και το γράμμα της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ.

• Νομική Συνδρομή (άρθρο 9 ΣχΝ που τροποποιεί το άρθρο 71 του Ν. 4636/2019)

<p>Προσθήκη εδαφίου στην παρ. 3 του άρθρου 71 του Ν. 4636/2019</p>	<p>3. Στους αιτούντες παρέχεται, κατόπιν αίτησής τους, δωρεάν νομική συνδρομή στις διαδικασίες ενώπιον της Αρχής Προσφυγών με τους όρους και τις προϋποθέσεις της Υπουργικής Απόφασης της παραγράφου 8 του άρθρου 7 του ν. 4375/2016. Η αίτηση υποβάλλεται εντός δύο (2) ημερών από την επίδοση της απόφασης σύμφωνα με το άρθρο 82 του παρόντος και εξετάζεται από τον Πρόεδρο της Επιτροπής, ενώπιον της οποίας εκκρεμεί η προσφυγή σε υποθέσεις τριμελούς σύνθεσης, ή από τον εισηγητή δικαστή σε υποθέσεις μονομελούς σύνθεσης και γίνεται δεκτή μόνο εφόσον πιθανολογείται η ευδοκίμηση της προσφυγής. Εφόσον η αίτηση γίνει δεκτή, η εκδίκαση της υπόθεσης αναβάλλεται μία μόνο φορά σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 98 και προσδιορίζεται στην αμέσως επόμενη δικάσιμο. Στην περίπτωση αυτή ο δικηγόρος δύναται να καταθέσει υπόμνημα επί της προσφυγής με το οποίο προβάλλει οψιφανείς και οψιγενείς ισχυρισμούς. Σε περίπτωση προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, οι αιτούντες είναι δυνατόν να</p>
--	--

²² I.M. κατά Γαλλίας, 9152/09, 2 Φεβρουαρίου 2012, σκ. 145.

²³ Στη Γαλλία, το Conseil d'Etat ακύρωσε απόφαση του γαλλικού εθνικού δικαστηρίου για υποθέσεις ασύλου (CNDA) καθώς έκρινε ότι ο αιτών δεν μπόρεσε να καταστήσει κατανοητό τον εαυτό του κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, επειδή δεν μπόρεσε να επωφεληθεί από τη βοήθεια διερμηνέα στη γλώσσα που επέλεξε στην αίτηση ασύλου ή σε άλλη γλώσσα στην οποία έχει επαρκείς γνώσεις και ότι αυτή η έλλειψη ερμηνείας αποδίδεται στην Υπηρεσία Ασύλου (Conseil d'Etat, 10eme chamber, No 412514, 11.04.2018, <https://www.asylumlawdatabase.eu/en/case-law/france-%E2%80%93-council-state-11-april-2018-n%C2%B0-412514>). Ομοίως το ισπανικό εθνικό Δικαστήριο (τμήμα για αντιδικίες – διοικητικές διαδικασίες) ακύρωσε τη διαδικασία ασύλου η οποία βασίστηκε σε αίτηση ασύλου για την οποία ο αιτών δεν είχε ούτε νομική βοήθεια ούτε διερμηνέα σε γλώσσα επιλογής του ή άλλη γλώσσα την οποία κατανοεί και στην οποία είναι ικανός να επικοινωνήσει με σαφήνεια (Audencia Nacional Sala de lo Contencioso, Appeal No. 607/2016, 28.12.2017, <https://www.asylumlawdatabase.eu/en/case-law/spain-spanish-national-court-chamber-contentious-administrative-proceedings-28th-december>)

	<p>λαμβάνουν δωρεάν νομική βοήθεια, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις των διατάξεων του ν. 3226/2004 (Α' 24), οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως. Η δωρεάν νομική συνδρομή και βοήθεια παρέχονται σε αιτούντες οι οποίοι βρίσκονται αποδεδειγμένα στο έδαφος της χώρας. <i>Οι αποφάσεις που εκδίδονται επί των αιτημάτων παροχής νομικής συνδρομής δεν συνυπολογίζονται στον αριθμό των ανατιθέμενων ανά μήνα και ανά εισηγητή υποθέσεων σύμφωνα με την παράγραφο 7 του άρθρου 95 του παρόντος.</i> Σε περίπτωση προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, οι αιτούντες είναι δυνατόν να λαμβάνουν δωρεάν νομική βοήθεια, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις των διατάξεων του ν. 3226/2004 (Α' 24), οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως. Η δωρεάν νομική συνδρομή και βοήθεια παρέχονται σε αιτούντες οι οποίοι βρίσκονται αποδεδειγμένα στο έδαφος της χώρας.</p>
<p>Πρόταση της ΕΕΔΑ</p>	<p>Να απαλειφθούν τα νέα εδάφια.</p>

Σχόλια:

Το δικαίωμα των αιτούντων διεθνή προστασία σε δωρεάν νομική συνδρομή - τουλάχιστον στον β' βαθμό - κατοχυρώνεται στο ενωσιακό δίκαιο (άρθρο 20 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ) και αποτελεί βασική διαδικαστική εγγύηση για την άσκηση του δικαιώματος αποτελεσματικής προσφυγής (άρθρο 46 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ, άρθρο 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, άρθρο 13 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου).²⁴ Υπό το καθεστώς του Ν. 4375/2016 αλλά και του Ν. 4636/2019, με την επίδοση της πρωτοβάθμιας απορριπτικής απόφασης, ο αιτών ενημερώνεται για το δικαίωμα προσφυγής κατά αυτής καθώς και για το δικαίωμα δωρεάν νομικής συνδρομής για την άσκηση της προσφυγής του. Εφόσον επιθυμεί να λάβει δωρεάν νομική συνδρομή, συμπληρώνει μια σχετική αίτηση ενώπιον του κατά τόπον αρμόδιου Περιφερειακού Γραφείου Ασύλου εντός συγκεκριμένης προθεσμίας ανάλογα με τη διαδικασία που ακολουθείται (κανονική, ταχύρρυθμη, συνόρων κ.ο.κ.) και η αίτηση του γίνεται αυτομάτως δεκτή υπό την προϋπόθεση ότι ο αιτών δεν εκπροσωπείται από άλλο δικηγόρο. Η δωρεάν νομική συνδρομή παρέχεται από δικηγόρο του Μητρώου Δικηγόρων της Υπηρεσίας Ασύλου. Με την πρόσφατη ΚΥΑ 3686/2020 (ΦΕΚ 1009/Β/24.3.2020) καθορίζονται αναλυτικά οι όροι

²⁴ UNHCR, Global Consultations on International Protection, Asylum Processes (Fair and Efficient Asylum Procedures), EC/GC/01/12, 31 May 2001, παράγραφος 50, <https://www.refworld.org/pdfid/3b36f2fca.pdf>, UNHCR, Improving Asylum Procedures: Comparative Analysis and Recommendations for Law and Practice, March 2010, σελ. 87-88, <https://www.unhcr.org/protection/operations/4ba9d99d9/improving-asylum-procedures-comparative-analysis-recommendations-law-practice.html>.

και οι προϋποθέσεις παροχής νομικής συνδρομής στους αιτούντες διεθνή προστασία. Η προτεινόμενη τροποποίηση του υπό σχολιασμό ΣχΝ επιφέρει τις εξής αλλαγές στο θεσμό παροχής δωρεάν νομικής βοήθειας στον β' βαθμό:

A) «*Η αίτηση υποβάλλεται εντός δύο (2) ημερών από την επίδοση της απόφασης σύμφωνα με το άρθρο 82 του παρόντος*». Στην προτεινόμενη νέα ρύθμιση αφενός δεν προσδιορίζεται πού κατατίθεται η αίτηση και αφετέρου ορίζεται προθεσμία δύο ημερών **από την επίδοση**, ανεξαρτήτως ακολουθούμενης διαδικασίας.

B) «*εξετάζεται από τον Πρόεδρο της Επιτροπής, ενώπιον της οποίας εκκρεμεί η προσφυγή σε υποθέσεις τριμελούς σύνθεσης, ή από τον εισηγητή δικαστή σε υποθέσεις μονομελούς σύνθεσης*». Με το παρόν ΣχΝ μεταφέρεται η αρμοδιότητα κρίσης επί της αίτησης από την Υπηρεσία Ασύλου στις Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών. Η εν λόγω μεταφορά αρμοδιότητας, μολονότι σύννομη, δεν εξυπηρετεί το σκοπό επιτάχυνσης της διαδικασίας καθώς προσθέτει ακόμα ένα διαδικαστικό στάδιο στην ήδη χρονοβόρα διαδικασία επανεξέτασης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας στον β' βαθμό και στις βεβαρημένες Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών. Αναφέρεται δε ότι η αίτηση για παροχή δωρεάν νομικής συνδρομής θα εξετάζεται από τον Πρόεδρο της Επιτροπής ενώπιον της οποίας εκκρεμεί η προσφυγή, «υπονοώντας» ότι η προσφυγή έχει ήδη ασκηθεί και έχει προσδιοριστεί σε Επιτροπή. Εάν ήθελε υποτεθεί ότι αυτή είναι η αληθής βούληση του νομοθέτη, **η παροχή δωρεάν νομικής συνδρομής καθίσταται άνευ αντικειμένου**. Κι αυτό διότι σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 1 εδ. β' της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ, η νομική συνδρομή «περιλαμβάνει, τουλάχιστον, την κατάρτιση των αναγκαίων διαδικαστικών εγγράφων και τη συμμετοχή εξ ονόματος του αιτούντος σε ακροαματική διαδικασία ενώπιον πρωτοβάθμιου δικαστηρίου». Άλλωστε και η ΚΥΑ 3686/2020 προσδιορίζει σαφώς (άρθρο 1 παρ. 5) ότι η νομική συνδρομή περιλαμβάνει τη σύνταξη και κατάθεση προσφυγής. Επιπλέον, η ΕΕΔΑ τονίζει ότι με το Ν. 4636/2019 και την αναμόρφωση του συστήματος δευτεροβάθμιας εξέτασης όπου πλέον απαιτούνται συγκεκριμένοι λόγοι στο δικόγραφο της προσφυγής επί ποινή απαραδέκτου (άρθρο 93), **ο θεσμός της δωρεάν νομικής συνδρομής ως βασική διαδικαστική εγγύηση της αποτελεσματικότητας της ενδικοφανούς προσφυγής θα έπρεπε να ενδυναμωθεί και όχι να αποψιλωθεί**. Η ΕΕΔΑ έχει ήδη καλέσει την Πολιτεία να διασφαλίσει στην πράξη την καθολική παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας στους αιτούντες που επιθυμούν να καταθέσουν προσφυγή καθώς και τη ρητή πρόβλεψη ασφαλιστικής δικλείδας σε περίπτωση συνδρομής αντικειμενικών λόγων που εμπόδισαν τον αιτούντα να

λάβει την απαραίτητη δωρεάν νομική συνδρομή, μολονότι ο ίδιος το ζήτησε.²⁵

Γ) «γίνεται δεκτή μόνο εφόσον πιθανολογείται η ευδοκίμηση της προσφυγής». Το ΣχΝ για πρώτη φορά θέτει ουσιαστικούς όρους (merits test) για την έγκριση της αίτησης για παροχή δωρεάν νομικής συνδρομής. Στην αιτιολογική έκθεση αναφέρεται ότι «περιγράφονται λεπτομερώς οι όροι και οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων θα παρέχεται πλέον η δωρεάν συνδρομή στους αιτούντες διεθνή προστασία, σύμφωνα πάντα με τα όσα προβλέπονται στην Οδηγία 2013/32/ΕΕ». Ωστόσο η διατύπωση του συγκεκριμένου εδαφίου του άρθρου 9 του ΣχΝ διαφέρει σημαντικά από το γράμμα της Οδηγίας. Η παρ. 3 του άρθρου 20 της Οδηγίας προβλέπει ότι «τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι δεν χορηγείται δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση εάν ένα δικαστήριο ή άλλη αρμόδια αρχή θεωρεί ότι το ένδικο μέσο του αιτούντος δεν έχει πραγματικές πιθανότητες επιτυχίας» (no tangible prospect of success). Το μέτρο απόδειξης για την εφαρμογή της εξαίρεσης είναι αρκετά αυστηρό: πρέπει η προσφυγή να μην έχει «πραγματικές» πιθανότητες επιτυχίας, και όχι απλώς να πιθανολογείται «ευλόγως» ότι δεν θα ευδοκιμήσει. Η προτεινόμενη ρύθμιση αντιστρέφει τους όρους και απαιτεί πλέον μια «πιθανολόγηση» ευδοκίμησης (επιτυχίας) της προσφυγής ως γενικό κανόνα για τη χορήγηση δωρεάν νομικής συνδρομής, περιορίζοντας ανεπίτρεπτα το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 20 της Οδηγίας. Δεδομένης της ιδιαίτερης βαρύτητας της νομικής συνδρομής ως κριτήριο αποτελεσματικότητας της προσφυγής του αιτούντος διεθνή προστασία, ο ενωσιακός νομοθέτης θεσπίζοντας περιορισμούς στην χορήγηση αυτής δωρεάν από το κράτος, συνοδεύει αυτούς και από ασφαλιστικές δικλείδες, οι οποίες δεν έχουν προβλεφθεί στο εν λόγω ΣχΝ. Πρώτη ασφαλιστική δικλείδα αποτελεί η διασφάλιση ότι ο ανωτέρω ουσιαστικός περιορισμός δεν περιορίζει αυθαίρετα το δικαίωμα νομικής συνδρομής και εκπροσώπησης ώστε να εμποδίζεται η ουσιαστική πρόσβαση του αιτούντος στη δικαιοσύνη. Δεύτερη ασφαλιστική δικλείδα αποτελεί η ταυτόχρονη θέσπιση ενός ενδίκου μέσου προσβολής («πραγματική προσφυγή») της απορριπτικής απόφασης επί της αιτήσεως νομικής συνδρομής ενώπιον δικαστηρίου (άρθρο 20 παρ. 3 εδάφιο β' της Οδηγίας).

Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, η ΕΕΔΑ προτείνει την απάλειψη της προϋπόθεσης ευδοκίμησης της προσφυγής αφενός διότι είναι αυτή είναι μη συμβατή με την Οδηγία 2013/32/ΕΕ και αφετέρου διότι η εισαγωγή ουσιαστικών κριτηρίων στην παροχή δωρεάν νομικής συνδρομής ενδέχεται να μην είναι συμβατή με το άρθρο 13 της ΕΣΔΑ που προβλέπει ανεμπόδιστη πρόσβαση σε αποτελεσματικό ένδικο μέσο ή βοήθημα.

²⁵ Βλ. σχετική Σύσταση της ΕΕΔΑ στις Παρατηρήσεις της στο Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη Περί Διεθνούς Προστασίας και άλλες διατάξεις, όπ. παρ., σελ. 14.

Δ) «Εφόσον η αίτηση γίνει δεκτή, η εκδίκαση της υπόθεσης αναβάλλεται μία μόνο φορά σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 98 και προσδιορίζεται στην αμέσως επόμενη δικάσιμο». Από την ανωτέρω διατύπωση συνάγεται ότι η εξέταση της αίτησης για παροχή δωρεάν νομικής συνδρομής από τον Πρόεδρο της Επιτροπής θα γίνεται την ημέρα που έχει προσδιοριστεί η εξέταση της ίδιας της προσφυγής. Σε αυτή την περίπτωση και δεδομένης της σημερινής διοικητικής πρακτικής όπου οι συνεδριάσεις των Επιτροπών λαμβάνουν χώρα κάθε 15 ημέρες ενώ η προθεσμία για την κατάθεση του υπομνήματος είναι 3 ημέρες πριν από τη συζήτηση της προσφυγής, ο χρόνος που υπολείπεται είναι εξαιρετικά σύντομος προκειμένου να ολοκληρωθούν όλες οι διοικητικές διαδικασίες και ο διορισθείς δικηγόρος να ασκήσει αποτελεσματικά τα καθήκοντά του. Η ΕΕΔΑ θα ήθελε να επισημάνει τις εύλογες ανησυχίες των μελών του Μητρώου Δικηγόρων της Υπηρεσίας Ασύλου, οι οποίοι σε εκτενές υπόμνημά τους που κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή εντοπίζουν δυσλειτουργίες και προβλήματα που θα προκύψουν από την εφαρμογή του νέου άρθρου 71 του Ν. 4636/2019.²⁶

Ε) «Στην περίπτωση αυτή ο δικηγόρος δύναται να καταθέσει υπόμνημα επί της προσφυγής με το οποίο προβάλλει οψιφανείς και οψιγενείς ισχυρισμούς». Η προωθούμενη ρύθμιση έρχεται σε αντίθεση με τα οριζόμενα στο άρθρο 99 του Ν. 4636/2019 και περιορίζει ανεπίτρεπτα το αντικείμενο παροχής νομικής συνδρομής και το εύρος επανεξέτασης της αίτησης διεθνούς προστασίας (πλήρης ex nunc επανεξέτασης ουσία και νόμω). Το άρθρο 99 του εν ισχύ Ν. 4636/2019 προβλέπει ότι «ο προσφεύγων δύναται να καταθέσει υπόμνημα **για την ανάπτυξη των προβαλλόμενων με την προσφυγή ισχυρισμών** το αργότερο τρεις (3) ημέρες πριν από τη συζήτηση της προσφυγής. Με το ίδιο υπόμνημα μπορεί να προβάλλει και οψιφανείς και οψιγενείς ισχυρισμούς. Στην ίδια προθεσμία οφείλει και να προσκομίσει τα αποδεικτικά των ισχυρισμών του στοιχεία.[...]». Αντιθέτως στο υπό σχολιασμό άρθρο του ΣχΝ προβλέπεται ότι με το υπόμνημα προβάλλονται (μόνο) οψιφανείς και οψιγενείς ισχυρισμοί χωρίς να γίνεται μνεία στην βασική λειτουργία ενός υπομνήματος, ήτοι την υποστήριξη της προσφυγής με την ανάπτυξη των λόγων προσφυγής και των ισχυρισμών του προσφεύγοντος και την αξιολόγηση των αποδεικτικών μέσων.

Κατά συνέπεια, η ΕΕΔΑ προτείνει να απαλειφθεί η προτεινόμενη τροποποίηση καθώς περιορίζει ανεπίτρεπτα και υπέρμετρα το δικαίωμα δωρεάν νομικής συνδρομής των αιτούντων διεθνή προστασία σε δεύτερο βαθμό.

²⁶ Βλ. Παρατηρήσεις Μητρώου επί της προτεινόμενης τροποποίησης του άρθρου 71 που κοινοποιήθηκαν στην ΕΕΔΑ στις 15.4.2020.

• **Συνέντευξη (άρθρο 11 ΣχΝ που τροποποιεί το άρθρο 77 του Ν. 4636/2019)**

<p>Προσθήκη εδαφίου στην παρ. 7 του άρθρου 77 του Ν. 4636/2019</p>	<p>7. Η προσωπική συνέντευξη μπορεί να παραλειφθεί όταν η Αποφαινόμενη Αρχή κρίνει ότι, με βάση τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία, δύναται να αναγνωρίσει τον αιτούντα ως πρόσφυγα ή όταν δεν είναι αντικειμενικά δυνατή, ιδίως όταν ο αιτών δεν είναι σε θέση λόγω της μικρής του ηλικίας ή για λόγους που οφείλονται σε μόνιμες καταστάσεις ανεξάρτητες από τη θέλησή του, να συμμετάσχει στη συνέντευξη. Η αδυναμία στην τελευταία περίπτωση πιστοποιείται με σχετική βεβαίωση ιατρού ανάλογης ειδικότητας. Αν κατά τη διενέργεια της προσωπικής συνέντευξης ο αιτών αδυνατεί να συνεχίσει για λόγους που τον αφορούν, η συνέντευξη περατώνεται. Στην περίπτωση αυτή χορηγείται η δυνατότητα στον αιτούντα να εκθέσει εγγράφως τις απόψεις του και να υποβάλει, εφόσον επιθυμεί, συμπληρωματικά στοιχεία, εντός προθεσμίας πέντε (5) ημερών. <i>Η προσωπική συνέντευξη μπορεί να παραλειφθεί στις περιπτώσεις του τέταρτου εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 69 εφόσον ο αιτών δεν επιθυμεί τη διενέργεια της συνέντευξης στην επίσημη γλώσσα της χώρας καταγωγής του. Σε περίπτωση που η χώρα καταγωγής του έχει πέραν της μιας επίσημης γλώσσας ο αιτών δύναται να επιλέξει μια εξ αυτών.</i></p>
<p>Πρόταση της ΕΕΔΑ</p>	<p>Να απαλειφθεί.</p>

Σχόλια:

Η παράγραφος 7 του άρθρου 77 ενσωματώνει στο ελληνικό δίκαιο την παράγραφο 2 του άρθρου 14 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ, η οποία ορίζει αποκλειστικά σε ποιες περιπτώσεις μπορεί να παραληφθεί η προσωπική συνέντευξη επί της ουσίας²⁷ : α) όταν «η αποφαινόμενη αρχή δύναται να λάβει θετική απόφαση όσον αφορά το καθεστώς του πρόσφυγα βάσει των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων», όπως λ.χ. στην περίπτωση των Σύρων, οι οποίοι αναγνωρίζονται ως πρόσφυγες με fast track διαδικασίες ή β) όταν «η αποφαινόμενη αρχή θεωρεί ότι ο αιτών είναι ανίκανος ή δεν μπορεί να συμμετάσχει σε συνέντευξη για λόγους που οφείλονται σε μόνιμες καταστάσεις ανεξάρτητες από τη θέλησή του». Στην τελευταία περίπτωση, οι αρμόδιες αρχές πρέπει να συμβουλευθούν ειδικό ιατρό, ο οποίος να πιστοποιήσει την ιατρική κατάσταση του αιτούντος. Οι ανωτέρω δυο περιπτώσεις

²⁷ Επιπρόσθετα, το άρθρο 34 παρ. 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 42 παρ. 2 περ. (β) της Οδηγίας προβλέπει ότι η προσωπική συνέντευξη επί του παραδεκτού μπορεί κατ' εξαίρεση να παραληφθεί σε περιπτώσεις προκαταρκτικής εξέτασης μεταγενέστερων αιτημάτων διεθνούς προστασίας.

προβλέπονται ήδη στην παρ. 7 του άρθρου 77 του ελληνικού νόμου. Με την προτεινόμενη τροποποίηση προστίθεται μια ακόμη εξαίρεση, σε περίπτωση που ο αιτών αρνείται τη διεξαγωγή της συνέντευξης στην επίσημη γλώσσα της χώρας καταγωγής του. Η προσθήκη αυτή, ωστόσο, δεν δικαιολογείται επαρκώς από το νομοθέτη. Προβάλλει μόνο ως «αναγκαία ρύθμιση» μετά την προτεινόμενη τροποποίηση του άρθρου 69 του Ν. 4636/2019 όπου προβλέπεται ρητά ότι η συνέντευξη δύναται να διενεργείται στην επίσημη γλώσσα της χώρας καταγωγής του αιτούντος αν δεν είναι εφικτή η διερμηνεία στην επιθυμητή γλώσσα.²⁸ Το δικαίωμα στην προσωπική συνέντευξη συνιστά θεμελιώδη διαδικαστική εγγύηση, η οποία εφαρμόζεται σε όλες τις διαδικασίες ασύλου (κανονική, ταχύρρυθμη, συνόρων, επί του παραδεκτού). Αποτελεί βασικό εργαλείο για την εκτίμηση της αξιοπιστίας των ισχυρισμών του αιτούντος, παρέχοντας του τη δυνατότητα να εκθέσει αναλυτικά τους λόγους για τους οποίους εγκατάλειψε τη χώρα καταγωγής του και δεν επιθυμεί να επιστρέψει σε αυτήν.

Δεδομένων όλων των ανωτέρω προκύπτει ότι τα κράτη μέλη **δεν έχουν ως προς το σημείο αυτό τη διακριτική ευχέρεια να παρεκκλίνουν** των διατάξεων της Οδηγίας, εισάγοντας πρόσθετες εξαιρέσεις στις ήδη ρητά και περιοριστικά αναφερόμενες στο κείμενο της Οδηγίας. Ως εκ τούτου, η ΕΕΔΑ προτείνει να απαλειφθεί η προτεινόμενη τροποποίηση καθώς δεν είναι συμβατή με την Οδηγία 2013/32/ΕΕ.

• **Ηλεκτρονικές επιδόσεις (άρθρο 15 ΣχΝ που τροποποιεί το άρθρο 82 Ν. του 4636/2019)**

<p>Τροποποίηση παραγράφου 3 του άρθρου 82 του Ν. 4636/2019</p>	<p>3. Η επίδοση της απόφασης προς τον αιτούντα διενεργείται με <i>ευστημένη</i> επιστολή που αποστέλλεται ταχυδρομικώς στη δηλωθείσα διεύθυνση κατοικίας ή διαμονής ή στον χώρο εργασίας, προσωπικώς στον ίδιο ή στον πληρεξούσιο δικηγόρο του ή στον εξουσιοδοτημένο σύμβουλο ή στον εκπρόσωπό του σύμφωνα με το άρθρο 65 του παρόντος. <i>Η απόφαση δύναται να αποσταλεί και με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε διεύθυνση που έχει δηλώσει ο αιτών στην Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής ή στην Υπηρεσία Ασύλου ή σε διεύθυνση που έχει δηλωθεί από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του ή τον εξουσιοδοτημένο σύμβουλο ή τον εκπρόσωπό του ή σε ηλεκτρονική εφαρμογή που διαχειρίζεται η Υπηρεσία ασύλου και στην οποία έχει πρόσβαση ο αιτών μέσω λογαριασμού που διατηρεί. Η προς επίδοση απόφαση που έχει διαβιβαστεί με ηλεκτρονικά μέσα στη δηλωθείσα κατά τα ανωτέρω</i></p>
--	--

²⁸ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση ΣχΝ σελ. 4-5.

	<p>ηλεκτρονική διεύθυνση του αιτούντος, θεωρείται ότι επιδόθηκε μετά την παρέλευση σαράντα οκτώ (48) ωρών από την ηλεκτρονική αποστολή της. Μαζί με την απόφαση, στην περίπτωση που η επίδοση διενεργείται στον αιτούντα σύμφωνα με τα ανωτέρω εδάφια, συγκοινοποιείται συνοδευτικό έντυπο σε γλώσσα που κατανοεί ή ευλόγως θεωρείται ότι κατανοεί και το οποίο εξηγεί με τρόπο απλό και προσιτό το περιεχόμενο του εγγράφου που επιδόθηκε, τις συνέπειες του για τον ίδιο και τις ενέργειες στις οποίες δύναται να προβεί ή εναλλακτικά δίνεται η διεύθυνση (url) σε ιστοσελίδα του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου που περιλαμβάνει όλες αυτές τις πληροφορίες σε γλώσσα που κατανοεί ή ευλόγως θεωρείται ότι κατανοεί ο αιτών. Κατ' εξαίρεση, εφόσον με την απόφαση αναγνωρίζεται ο αιτών ως δικαιούχος διεθνούς προστασίας, επιδίδεται σύμφωνα με τα ανωτέρω εδάφια μόνο το απόσπασμα του διατακτικού της απόφασης.</p>
<p>Πρόταση της ΕΕΔΑ</p>	<p>3. Η επίδοση της απόφασης προς τον αιτούντα διενεργείται με συστημένη επιστολή που αποστέλλεται ταχυδρομικώς στη δηλωθείσα διεύθυνση κατοικίας ή διαμονής ή στον χώρο εργασίας, προσωπικώς στον ίδιο ή στον πληρεξούσιο δικηγόρο του ή στον εξουσιοδοτημένο σύμβουλο ή στον εκπρόσωπό του σύμφωνα με το άρθρο 65 του παρόντος. Η απόφαση δύναται να αποσταλεί και με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε διεύθυνση που έχει δηλώσει ο αιτών στην Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής ή στην Υπηρεσία Ασύλου ή σε διεύθυνση που έχει δηλωθεί από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του ή τον εξουσιοδοτημένο σύμβουλο ή τον εκπρόσωπό του ή σε ηλεκτρονική εφαρμογή που διαχειρίζεται η Υπηρεσία ασύλου και στην οποία έχει πρόσβαση ο αιτών μέσω λογαριασμού που διατηρεί, μετά από προηγούμενη ρητή συναίνεσή του. Η προς επίδοση απόφαση που έχει διαβιβαστεί με ηλεκτρονικά μέσα στη δηλωθείσα κατά τα ανωτέρω ηλεκτρονική διεύθυνση του αιτούντος, θεωρείται ότι επιδόθηκε με την επιστροφή στον αποστολέα του εγγράφου από τον παραλήπτη ηλεκτρονικής απόδειξης λήψης μετά την παρέλευση σαράντα οκτώ (48) ωρών από την ηλεκτρονική αποστολή της. Μαζί με την απόφαση, στην περίπτωση που η επίδοση διενεργείται στον αιτούντα σύμφωνα με τα ανωτέρω εδάφια, συγκοινοποιείται συνοδευτικό έντυπο σε γλώσσα που κατανοεί ή ευλόγως θεωρείται ότι κατανοεί και το οποίο εξηγεί με τρόπο απλό και προσιτό το περιεχόμενο του εγγράφου που επιδόθηκε,</p>

τις συνέπειες του για τον ίδιο και τις ενέργειες στις οποίες δύναται να προβεί ή εναλλακτικά δίνεται η διεύθυνση (url) σε ιστοσελίδα του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου που περιλαμβάνει όλες αυτές τις πληροφορίες σε γλώσσα που κατανοεί ~~ή ευλόγως θεωρείται ότι κατανοεί ο αιτών~~. Κατ' εξαίρεση, εφόσον με την απόφαση αναγνωρίζεται ο αιτών ως δικαιούχος διεθνούς προστασίας, επιδίδεται σύμφωνα με τα ανωτέρω ~~εδόχια~~ μόνο το απόσπασμα του διατακτικού της απόφασης.

Σχόλια:

Το παρόν ΣχΝ επιφέρει μια σειρά αλλαγών, εκσυγχρονίζοντας τη Διοίκηση και βελτιώνοντας την παροχή υπηρεσιών στους αιτούντες άσυλο κυρίως, μέσω της χρήσης νέων τεχνολογιών. Μολονότι αρκετές από τις ρυθμίσεις αποτιμώνται θετικά, όπως η αντικατάσταση του τρίπτυχου από μια κάρτα με ηλεκτρονική καταγραφή και ανανέωση (βλ. άρθρο 8 παρ. 2 ΣχΝ), η επίδοση πράξεων της Διοίκησης από τις οποίες εξαρτώνται έννομες συνέπειες σε διεύθυνση email που έχει δηλώσει ο αιτών ή σε ηλεκτρονική εφαρμογή της Υπηρεσίας Ασύλου που έχει πρόσβαση γεννά αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητά της με το δικαίωμα κατάλληλης κοινοποίησης της απόφασης και του πραγματικού και νομικού σκεπτικού αυτής η οποία συγκαταλέγεται στις ελάχιστες εγγυήσεις για μια δίκαιη και αποτελεσματική διαδικασία ασύλου (βλ. παρ. 25 Προοιμίου της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ). Η ΕΕΔΑ σημειώνει ότι ο τρόπος κοινοποίησης της απόφασης καθώς και η παροχή και η ποιότητα της διερμηνείας/μετάφρασης της απόφασης και των πληροφοριών σχετικά με τον τρόπο προσβολής αυτής καθορίζουν αποφασιστικά το κατά πόσο ο αιτών κατανόησε το περιεχόμενο και τα έννομα αποτελέσματα της απόφασης και δύναται, ως εκ τούτου να ασκήσει **αποτελεσματική προσφυγή**.²⁹ Η επίδοση της απόφασης απευθείας στον ίδιο τον αιτούντα πληροί την προϋπόθεση της «κατάλληλης κοινοποίησης» ή του «απλού και προσιτού τρόπου» που θέτει ως κριτήριο ο Ν. 4636/2019 καθώς ο αιτών, ανεξαρτήτως μορφωτικού επιπέδου, δύναται να καταλάβει καλύτερα την προφορική διερμηνεία του περιεχομένου ενός νομικού εγγράφου, και έχει συχνά την ευκαιρία να ζητήσει διευκρινίσεις αν κάτι δεν κατάλαβε. Κατ' αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται η ουσιαστική και πραγματική ενημέρωσή του τόσο για το περιεχόμενο της απόφασης όσο και για τις έννομες συνέπειες από αυτή καθώς και για τα δικαιώματά του. Συναφώς, η ΕΕΔΑ έχει επανειλημμένα επισημάνει ότι η επίδοση σε άλλο πρόσωπο, είτε αυτός είναι ο Διοικητής του Κέντρου

²⁹ UNHCR, Improving asylum procedures: comparative analysis and recommendations for law and practice, Detailed [Research](#) on Key Asylum Procedures Directive Provisions, March 2010, σελ. 14.

Υποδοχής και Ταυτοποίησης είτε ο πληρεξούσιος δικηγόρος ή άλλος σύμβουλος ή εκπρόσωπος του αιτούντος δε διασφαλίζει την πραγματική γνώση του αιτούντος και θέτει υπό διακινδύνευση την πρόσβαση αυτού στο ένδικο μέσο της προσφυγής.³⁰ Είναι γεγονός ότι κατά τις έκτακτες συνθήκες της πανδημίας Covid19, ορισμένα κράτη, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο εξέτασαν το ενδεχόμενο επίδοσης αποφάσεων με ηλεκτρονικό τρόπο. Ωστόσο, η εν λόγω επιλογή συνοδεύτηκε από πλείστες εγγυήσεις αναφορικά με τη συναίνεση του προσφεύγοντος, την επιβεβαίωση του προσωπικού του email, την εξαίρεση των ευάλωτων και ιδίως των ατόμων με αναπηρία και ψυχικές ασθένειες και τέλος τη δυνατότητα προβολής αντεπιχειρημάτων (ενστάσεων) από τον πληρεξούσιο δικηγόρο.³¹ Η μη ρητή πρόβλεψη της δυνατότητας κοινοποίησης μιας απόφασης με ηλεκτρονικά μέσα από την ίδια την Οδηγία και η ελλιπής πρακτική των υπολοίπων κρατών μελών της ΕΕ κατατείνει στην παραδοχή ότι η εν λόγω πρακτική είναι επισφαλής.

Ως εκ τούτου, η ΕΕΔΑ προτείνει ότι, για μη αυτοπρόσωπες επιδόσεις, είτε αυτές γίνονται με απλή επιστολή ή σε τρίτον ή με ηλεκτρονικό τρόπο, θα πρέπει ο νόμος να προβλέπει ασφαλιστική δικλείδα απόδειξης λήψης της απόφασης από τον προσφεύγοντα και να μην τίθεται αυθαίρετα μια χρονική περίοδος μετά την οποία τεκμαίρεται ότι έλαβε γνώση (όπως εν προκειμένω «μετά την παρέλευση 48 ωρών»).

• Παραπομπή για ανθρωπιστικούς λόγους (άρθρο 33 παρ. 7 ΣχΝ που τροποποιεί το άρθρο 67 Ν. του 4375/2016)

<p>Κατάργηση του άρθρου 67 του Ν. 4375/2016</p>	<p>Στην περίπτωση που αίτηση διεθνούς προστασίας αλλοδαπού ή ανιθαγενή έχει απορριφθεί τελεσίδικα και οι αρμόδιες Αρχές Απόφασης του παρόντος Μέρους πιθανολογούν ότι στο πρόσωπό του συντρέχουν οι προϋποθέσεις χορήγησης άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, παραπέμπουν την υπόθεση στις αρμόδιες αρχές, σύμφωνα με το άρθρο 19Α (στ) του ν. 4251/2014 (Α' 80) όπως ισχύει, οι οποίες αποφασίζουν σχετικά με τη χορήγηση της εν λόγω άδειας. Στην περίπτωση αυτή οι αρμόδιες Αρχές Απόφασης χορηγούν σχετική βεβαίωση στον ενδιαφερόμενο.</p>
<p>Πρόταση της ΕΕΔΑ</p>	<p>Να αποσυρθεί η κατάργηση του άρθρου 67.</p>

³⁰ ΕΕΔΑ, Παρτηρήσεις στο Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη «Περί Διεθνούς Προστασίας και άλλες διατάξεις», όπ. παρ., σελ. 13.

³¹ <https://www.refugeecouncil.org.uk/latest/news/changes-to-home-office-asylum-resettlement-policy-and-practice-in-response-to-covid-19/>

Σχόλια:

Με το άρθρο 7 του ΣχΝ καταργείται η δυνατότητα των Ανεξαρτήτων Επιτροπών Προσφυγών, σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης επί του αιτήματος διεθνούς προστασίας του προσφεύγοντος και εφόσον πιθανολογούν ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις της περ. (στ) του άρθρου 19^Α του Κώδικα Μετανάστευσης, και υπό τον όρο τελεσιδικίας της απόφασης, να παραπέμπουν την υπόθεση στην αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου για να αποφασίσει σχετικά με τη χορήγηση ή μη στον αλλοδαπό της εν λόγω άδειας διαμονής στην Ελλάδα για ανθρωπιστικούς λόγους. Ιστορικά, οι Επιτροπές Προσφυγών του Π.Δ. 114/2010 είχαν οι ίδιες τη δυνατότητα να χορηγήσουν σε αιτούντα, του οποίου την αίτηση για διεθνή προστασία απέρριπταν «ανθρωπιστικό καθεστώς», δηλ. καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους (άρθρο 28). Με το Π.Δ. 167/2014, η αρμοδιότητα αυτή αφαιρέθηκε από τις Επιτροπές Προσφυγών του ΠΔ 114/2010 και δόθηκε στο τότε Υπουργείο Εσωτερικών. Ωστόσο διατηρήθηκε η αρμοδιότητα των Επιτροπών Προσφυγών να παραπέμπουν υποθέσεις που πιθανολογούν ότι πληρούν τα κριτήρια του σημερινού άρθρου 19^Α του Ν. 4251/2014 οίκοθεν στην αρμόδια υπηρεσία. Με την έναρξη λειτουργίας της Αρχής Προσφυγών και των Επιτροπών Προσφυγών του Π.Δ. 113/2013, θεσπίστηκε ομοίως αυτή η δυνατότητα παραπομπής (άρθρο 33). Αυτό εξυπηρετούσε τόσο τους ίδιους τους αλλοδαπούς, στους οποίους χορηγούταν μια βεβαίωση παραπομπής με προθεσμία να καταθέσουν τη σχετική αίτηση στο Υπουργείο Εσωτερικών όσο και τη Διοίκηση, στην οποία παραπέμπονταν δομημένα οι υποθέσεις με κάποιο σκεπτικό. Σημαντικό είναι εξίσου να επισημανθεί ότι η εν λόγω ρύθμιση κάλυπτε και άλλα κενά προστασίας, όπως την παροχή ενός καθεστώτος παραμονής στους ασυνόδευτους ανήλικους, των οποίων η αίτηση διεθνούς προστασίας απορριπτόταν και για λόγους βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, δεν μπορούσαν να επιστραφούν στις χώρες καταγωγής τους. Τέλος, το ίδιο το άρθρο 19^Α περ. (στ) του Κώδικα Μετανάστευσης, μολονότι δεν αποτελεί ενσωμάτωση ενωσιακού δικαίου ή μέρος κυρωτικού νόμου μιας διεθνούς σύμβασης, εντούτοις εναρμονίζει την εσωτερική νομοθεσία με μια σειρά διεθνών υποχρεώσεων, όπως αυτές απορρέουν από το άρθρο 3 της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων ή του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ.

Για πρώτη φορά με το παρόν ΣχΝ καταργείται αυτή η αρμοδιότητα και μάλιστα χωρίς αιτιολογία (δεν προκύπτει τουλάχιστον από την αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει το ΣχΝ) και αναδρομικά από 1.1.2020. Βάσει των πληροφοριών της ΕΕΔΑ από τις ίδιες τις Υπηρεσίες

και τις οργανώσεις που δρουν στο πεδίο,³² η σχετική διαδικασία λειτουργούσε ικανοποιητικά και λειτουργούσε ως γέφυρα μεταξύ των διαδικασιών διεθνούς προστασίας και διαδικασιών νόμιμης μετανάστευσης, ώστε όσοι πιθανολογείται ότι δικαιούνται εντέλει καθεστώτος διαμονής στη χώρα – από άλλη αιτία- να μη κινδυνεύουν να απελαθούν. Η βεβαίωση παραπομπής της υπόθεσης από τη μια Υπηρεσία στην άλλη (εν προκειμένω του ίδιου Υπουργείου) αποτελεί τίτλο μη απέλασης μέχρι την εξέταση της υπόθεσης από την αρμόδια Επιτροπή του Υπουργείου Μετανάστευσης. Ως προς την έναρξη ισχύος της εν λόγω διάταξης του ΣχΝ, η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι πρόκειται για δυσμενή ρύθμιση, η οποία αν εφαρμοστεί αναδρομικά, αντίκειται στην αρχή της ασφάλειας του δικαίου και της προστατευόμενης εμπιστοσύνης των αιτούντων διεθνή προστασία.

Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, η ΕΕΔΑ προτείνει τη διατήρηση της αρμοδιότητας παραπομπής των Ανεξαρτήτων Επιτροπών Προσφυγών για ανθρωπιστικούς λόγους.

- **Χορήγηση άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους (άρθρο 39 ΣχΝ που τροποποιεί το άρθρο 19Α του Ν. 4251/2014)**

Τροποποίηση παραγράφου 1 δ) του άρθρου 19 Α του Ν. 4251/2014	δ. Σε πολίτες τρίτων χωρών, οι οποίοι απασχολήθηκαν είτε με ιδιαίτερα καταχρηστικούς όρους εργασίας είτε ως ανήλικοι, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 89 του ν. 4052/2012. Ως τέτοιοι όροι θεωρούνται όσοι είναι κατάφωρα δυσανάλογοι προς τις συνθήκες εργασίας των νόμιμα απασχολούμενων εργαζόμενων, έχοντας σοβαρή επίπτωση στην υγεία και την ασφάλεια των εργαζόμενων, ή όσοι εμπεριέχουν διακρίσεις λόγω φύλου ή προσβάλλουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Σε αυτές περιλαμβάνονται ιδίως διακρίσεις λόγω φύλου. Η διάρκεια της αρχικής άδειας διαμονής είναι ετήσια, παρέχει δικαίωμα εξαρτημένης εργασίας, παροχής υπηρεσιών ή έργου και ανανεώνεται σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 89 του ν. 4052/2012. Η εν λόγω άδεια διαμονής δεν ανανεώνεται ή ανακαλείται σύμφωνα με την παράγραφο 7 του ίδιου άρθρου. Στην
--	---

³² Σύμφωνα με τα στοιχεία της Αρχής Προσφυγών για το 2018, παραπέμφθηκαν στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου 282 υποθέσεις ενώ καθεστώς διεθνούς προστασίας έλαβαν 271 δικαιούχοι (AIDA, Country Report: Greece, [2018 update](#)). Για το 2019, ο αριθμός των παραπομπών είναι 640 ενώ αντίστοιχα καθεστώς διεθνούς προστασίας έλαβαν 625 (AIDA, Country Report Greece, 2019 update, υπό έκδοση). Από την απλή παράθεση των στοιχείων, αντιλαμβάνεται κανείς την «επιτυχία» του θεσμού παραπομπής για ανθρωπιστικούς λόγους καθώς οι αριθμοί όσων πιθανολογείται ότι δικαιούνται άλλης μορφής προστασίας από την Πολιτεία είναι περίπου ίσοι με τον αριθμό των προσώπων που δικαιούνται παραμονής στη χώρα στο όνομα της διεθνούς κοινότητας.

	<p>περίπτωση που αίτηση διεθνούς προστασίας αλλοδαπού ή ανιθαγενή έχει απορριφθεί τελεσίδικα και οι αρμόδιες Αρχές Απόφασης του παρόντος Μέρους πιθανολογούν ότι στο πρόσωπό του συντρέχουν οι προϋποθέσεις χορήγησης άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, παραπέμπουν την υπόθεση στις αρμόδιες αρχές, σύμφωνα με το άρθρο 19Α (στ) του ν. 4251/2014 (Α' 80) όπως ισχύει, οι οποίες αποφασίζουν σχετικά με τη χορήγηση της εν λόγω άδειας. Στην περίπτωση αυτή οι αρμόδιες Αρχές Απόφασης χορηγούν σχετική βεβαίωση στον ενδιαφερόμενο.</p>
<p>Πρόταση της ΕΕΔΑ</p>	<p>δ. Σε πολίτες τρίτων χωρών, οι οποίοι απασχολήθηκαν είτε με ιδιαίτερα καταχρηστικούς όρους εργασίας είτε ως ανήλικοι, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 89 του ν. 4052/2012. Ως τέτοιοι όροι θεωρούνται όσοι είναι κατάφωρα δυσανάλογοι προς τις συνθήκες εργασίας των νόμιμα απασχολούμενων εργαζόμενων, έχοντας σοβαρή επίπτωση στην υγεία και την ασφάλεια των εργαζόμενων ή όσοι εμπεριέχουν διακρίσεις λόγω χαρακτηριστικών φύλου ή ταυτότητας, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού ή προσβάλλουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Σε αυτές περιλαμβάνονται ιδίως διακρίσεις λόγω φύλου. Η διάρκεια της αρχικής άδειας διαμονής είναι ετήσια, παρέχει δικαίωμα εξαρτημένης εργασίας, παροχής υπηρεσιών ή έργου και ανανεώνεται σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 89 του ν. 4052/2012. Η εν λόγω άδεια διαμονής δεν ανανεώνεται ή ανακαλείται σύμφωνα με την παράγραφο 7 του ίδιου άρθρου. Στην περίπτωση που αίτηση διεθνούς προστασίας αλλοδαπού ή ανιθαγενή έχει απορριφθεί τελεσίδικα και οι αρμόδιες Αρχές Απόφασης του παρόντος Μέρους πιθανολογούν ότι στο πρόσωπό του συντρέχουν οι προϋποθέσεις χορήγησης άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, παραπέμπουν την υπόθεση στις αρμόδιες αρχές, σύμφωνα με το άρθρο 19Α (στ) του ν. 4251/2014 (Α' 80) όπως ισχύει, οι οποίες αποφασίζουν σχετικά με τη χορήγηση της εν λόγω άδειας. Στην περίπτωση αυτή οι αρμόδιες Αρχές Απόφασης χορηγούν σχετική βεβαίωση στον ενδιαφερόμενο.</p>

Σχόλια:

Η ΕΕΔΑ εκτιμά κατ' αρχήν ότι η τροποποίηση στην παρούσα διάταξη (περίπτωση δ' της παρ. 1 του άρθρου 19 Α) είναι προς τη σωστή κατεύθυνση καθώς καλύπτει το νομοθετικό κενό που προϋπήρχε σχετικά με το δικαίωμα στην εργασία των δικαιούχων της συγκεκριμένης κατηγορίας άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους. Η χορήγηση της άδειας διαμονής με ταυτόχρονο δικαίωμα στην εξαρτημένη εργασία και την παροχή υπηρεσιών ή έργου, διασφαλίζει σε σταθερή βάση τον κάτοχο αυτής απαλλάσσοντάς τον από τον χρονικό περιορισμό του ενός έτους προκειμένου για την πρόσβαση στην εξαρτημένη εργασία, όπως προέβλεπε η προγενέστερη διάταξη. Πρόκειται στην πράξη για πληρέστερη ευθυγράμμιση με την Οδηγία 2009/52/ΕΕ που προσδιορίζει τα μέτρα και την επιβολή κυρώσεων κατά εργοδοτών που απασχολούν παράτυπα διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών και η οποία στο άρθρο 13, παρ. 4 προβλέπει ότι το καθεστώς της παρούσας άδειας διαμονής είναι παρόμοιο με εκείνο που προβλέπεται στην Οδηγία 2004/81/ΕΕ σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές, στο πλαίσιο της οποίας προβλέπεται δυνατότητα των δικαιούχων για πρόσβαση στην αγορά εργασίας (βλ. άρθρο 11 της Οδηγίας). Ειδικότερα, σύμφωνα τόσο με το Προοίμιο όσο και με το διατακτικό της Οδηγίας 2009/52/ΕΕ, το προστατευτικό πλαίσιο της χορήγησης άδειας διαμονής σε αλλοδαπούς που απασχολήθηκαν με ιδιαίτερα καταχρηστικούς όρους εργασίας είτε ως ανήλικοι (άρθρα 6, παρ. 5 και 13, παρ. 4 της Οδηγίας 2009/52/ΕΕ), ακριβώς εκεί αποσκοπεί στο να διευκολύνει τις διαδικασίες καταγγελίας κατά των παραπάνω εργοδοτών. Η ΕΕΔΑ προσδοκά η προτεινόμενη ρύθμιση να λειτουργήσει συμπληρωματικά προς τα μέτρα για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας και της εκμετάλλευσης (βλ. παρ. 33 του Προοιμίου της Οδηγίας) και αποτρεπτικά απέναντι σε πρακτικές κοινωνικής και εργασιακής εκμετάλλευσης (βλ. «υπόθεση της Μανωλάδας»).

Περαιτέρω, ως προς την τροποποίηση στην οποία προχωρά ο νομοθέτης αναφορικά με τις διακρίσεις λόγω φύλλου, συνιστά λεκτική αναδιατύπωση και δε μεταβάλλεται την ουσία της διάταξης. Στο σημείο αυτό η ΕΕΔΑ θεωρεί σημαντική τη διεύρυνση των λόγων διάκρισης με ρητή αναφορά σε όλες τις μορφές διακρίσεων όπως προβλέπονται στο Ν. 4443/16 (ΦΕΚ 232/Α/9.12.2016), ήτοι στην απαγόρευση των διακρίσεων λόγω χαρακτηριστικών φύλου ή ταυτότητας, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού. Η προσθήκη θα διασφαλίσει την πληρέστερη εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης, υπό το πρίσμα της ενίσχυσης της

αποτελεσματικότητας της διάταξης και με άξονα την αποδόμηση των κοινωνικών προκαταλήψεων και των αρνητικών στερεοτύπων σύμφωνα και με την Αιτιολογική Έκθεση που συνοδεύει τον νόμο για την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης.

Παράλληλα, με αφορμή το σύνολο των τροποποιήσεων στο καθεστώς των αδειών διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, όπως προβλέπεται στο άρθρο 19 Α (Χορήγηση άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους) του Ν. 4251/14, η ΕΕΔΑ κρίνει σκόπιμο να επισημάνει, ότι η διάταξη του άρθρου 19 Α ρυθμίζει σε κάποιο βαθμό κατά τρόπο περιοριστικό τις περιπτώσεις των παράτυπα διαμένοντων αλλοδαπών, στους οποίους χορηγείται η προβλεπόμενη άδεια διαμονής, καθώς αφήνει ακάλυπτες άλλες κατηγορίες που ενδεχομένως να έχριζαν τακτοποίησης για τους ίδιους λόγους και ιδίως για λόγους που καθιστούν αναγκαία την παραμονή στη χώρα. Από την σκοπιά αυτή συστήνεται στο νομοθέτη να επανεξετάσει τις επί μέρους προϋποθέσεις της διάταξης και να θεσπίσει ένα ευρύτερο και πιο εύελικτο πλαίσιο προϋποθέσεων υπαγωγής στην κατηγορία αυτή του νόμου. Πολλώ δε μάλλον, όσον αφορά τις περιπτώσεις χορήγησης της άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους σε αλλοδαπούς σοβαρά πάσχοντες (περίπτωση α) της παρ. 2 του άρθρου 19 Α), προϋπόθεση της οποίας αποτελεί η κατοχή από τον αιτούντα ισχυρής αδειάς διαμονής. Η συγκεκριμένη προϋπόθεση αποδυναμώνει τόσο την ουσία όσο και το σκοπό της διάταξης, αφήνοντας εκτεθειμένους τους σοβαρά πάσχοντες αλλοδαπούς που βρίσκονται στη χώρα μας και παραβιάζοντας θεμελιώδη δικαιώματα και αρχές που αναγνωρίζονται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επιπρόσθετα, η ΕΕΔΑ θεωρώντας ότι στόχος του νομοθέτη είναι, μεταξύ των άλλων, η συγκεκριμένη κατηγορία άδειας διαμονής να καλύψει το κενό νομιμότητας αλλοδαπών για τους οποίους συντρέχουν όχι μόνο λόγοι που καθιστούν αναγκαία την παραμονή τους στη χώρα, αλλά και λόγοι για τους οποίους καθίσταται αδύνατη η αναχώρηση ή απομάκρυνσή τους από την Ελληνική επικράτεια, πέραν της περίπτωσης στ) της παρ. 1 του άρθρου 19 Α, προτείνει αυτό να ληφθεί σοβαρά υπόψη και να επαναξεταστεί από το νομοθέτη σχετική ρητή διατύπωση στη διάταξη. Να εξασφαλιστεί δηλ. ότι όταν η αναχώρηση ή απομάκρυνση από τη χώρα είναι αδύνατη για λόγους υπέρτερης ανθρωπιστικής ανάγκης, μπορεί να χορηγείται άδεια διαμονής για λόγους φιλεσπλαχνίας ή ανθρωπιστικούς, όπως το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, η προστασία της οικογενειακής ζωής, η κατάσταση της υγείας, σε

ευθυγράμμιση και με τα άρθρα 5 και 6 της Οδηγίας 2008/115/ΕΕ σχετικά με τις διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών.³³

• Κράτηση (άρθρο 52 ΣχΝ που τροποποιεί το άρθρο 30 του Ν. 3907/2011)

<p>Νέο άρθρο 30 του Ν. 3907/2011</p>	<p>1. Οι υπήκοοι τρίτης χώρας που υπόκεινται σε διαδικασίες επιστροφής, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 21, τίθενται υπό κράτηση για την προετοιμασία της επιστροφής και τη διεκπεραίωση της διαδικασίας απομάκρυνσης, μόνο εάν στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν δύνανται να εφαρμοσθούν αποτελεσματικά άλλα επαρκή και λιγότερο επαχθή μέτρα, όπως εκείνα που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 22.</p> <p>Το μέτρο της κράτησης εφαρμόζεται όταν: α) υπάρχει κίνδυνος διαφυγής ή β) ο υπήκοος τρίτης χώρας αποφεύγει ή παρεμποδίζει την προετοιμασία της επιστροφής ή τη διαδικασία απομάκρυνσης ή γ) συντρέχουν λόγοι εθνικής ασφάλειας. Σε περίπτωση που το αρμόδιο Αστυνομικό όργανο κρίνει ότι: α) δεν υπάρχει κίνδυνος διαφυγής, β) ο υπήκοος τρίτης χώρας είναι συνεργάσιμος και δεν παρεμποδίζει την προετοιμασία της επιστροφής ή τη διαδικασία απομάκρυνσης, γ) δεν συντρέχουν λόγοι εθνικής ασφάλειας, δύνανται να εφαρμόζονται και λιγότερο επαχθή μέτρα, όπως εκείνα που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 22.</p> <p>Η κράτηση επιβάλλεται και διατηρείται για το απολύτως αναγκαίο χρονικό διάστημα διεκπεραίωσης της διαδικασίας απομάκρυνσης, η οποία εξελίσσεται και εκτελείται με τη δέουσα επιμέλεια.</p> <p>Σε κάθε περίπτωση, για τη επιβολή ή τη συνέχιση του μέτρου της κράτησης λαμβάνονται υπόψη η διαθεσιμότητα κατάλληλων χώρων κράτησης και η δυνατότητα εξασφάλισης αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης για τους κρατούμενους.</p> <p>2. Η απόφαση κράτησης περιέχει πραγματική και νομική αιτιολόγηση, εκδίδεται εγγράφως, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 76 του ν.3386/2005 και εφόσον δεν έχει εκδοθεί απόφαση επιστροφής, αυτή εκδίδεται εντός τριών (3) ημερών. Όταν σε βάρος του υπηκόου τρίτης χώρας συντρέχουν λόγοι εθνικής ασφάλειας, η κράτηση μπορεί να διατάσσεται αμέσως και πριν την παρέλευση της</p>
--------------------------------------	--

³³ βλ. Β. Παπαδόπουλος, Δικηγόρος και Πρόεδρος του ΔΣ του Ελληνικού Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους: Ευχέρεια ή υποχρέωση της Πολιτείας;, www.immigration.gr

προθεσμίας υποβολής αντιρρήσεων.

~~Ο υπήκοος τρίτης χώρας που κρατείται, παράλληλα με τα δικαιώματα που έχει σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, μπορεί να προβάλει και αντιρρήσεις κατά της απόφασης κράτησης ή παράτασης της κράτησής του ενώπιον του προέδρου ή του υπ' αυτού οριζόμενου πρωτοδίκη του διοικητικού πρωτοδικείου, στην Περιφέρεια του οποίου κρατείται.~~

Κατά τα λοιπά για την αίτηση αντιρρήσεων εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 76 του ν.3386/2005 (ΦΕΚ 212 Α'), όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 55 του ν.3900/2010 (ΦΕΚ 213 Α'). Η απόφαση επί της αίτησης αντιρρήσεων μπορεί να ανακληθεί, ύστερα από αίτηση των διαδίκων, αν η αίτηση ανάκλησης στηρίζεται σε νέα στοιχεία, κατ' εφαρμογή του άρθρου 205 παρ. 5 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Για τα δικαιώματά του σύμφωνα με την παράγραφο αυτή ο υπήκοος τρίτης χώρας ενημερώνεται αμέσως. Ο υπήκοος τρίτης χώρας, απολύεται αμέσως εάν διαπιστωθεί ότι η κράτησή του δεν είναι νόμιμη.

~~3. Σε κάθε περίπτωση η συνδρομή των προϋποθέσεων της κράτησης επανεξετάζεται αυτεπαγγέλτως, ανά τρίμηνο, από το όργανο που εξέδωσε την απόφαση κράτησης.~~ Η αναγκαιότητα της κράτησης επανεξετάζεται αυτεπαγγέλτως, ανά τρίμηνο, από το όργανο που εξέδωσε την απόφαση. Σε περίπτωση παράτασης της διάρκειας της κράτησης, οι σχετικές αποφάσεις διαβιβάζονται στον πρόεδρο ή τον υπ' αυτού οριζόμενο πρωτοδίκη του διοικητικού πρωτοδικείου της παρ. 2, ο οποίος κρίνει για τη νομιμότητα της παράτασης της κράτησης και εκδίδει παραχρήμα την απόφασή του την οποία διατυπώνει συνοπτικώς σε τηρούμενο πρακτικό, αντίγραφο του οποίου διαβιβάζει αμέσως στην αρμόδια αστυνομική αρχή.

4. Ο υπήκοος τρίτης χώρας που κρατείται, παράλληλα με τα δικαιώματα που έχει σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, μπορεί να προβάλει και αντιρρήσεις κατά της απόφασης κράτησης ή παράτασης της κράτησής του ενώπιον του προέδρου ή του υπ' αυτού οριζόμενου πρωτοδίκη του διοικητικού πρωτοδικείου, στην Περιφέρεια του οποίου κρατείται. Κατά τα λοιπά για την αίτηση αντιρρήσεων εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 76 του ν. 3386/2005 (Α' 212). Η απόφαση επί της αίτησης αντιρρήσεων μπορεί να ανακληθεί, ύστερα από αίτηση των

	<p>διαδίκων, αν η αίτηση ανάκλησης στηρίζεται σε νέα στοιχεία, κατ' εφαρμογή της παρ. 5 του άρθρου 205 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Για τα δικαιώματά του σύμφωνα με την παράγραφο αυτή ο υπήκοος τρίτης χώρας ενημερώνεται αμέσως. Ο υπήκοος τρίτης χώρας απολύεται αμέσως εάν διαπιστωθεί ότι η κράτησή του δεν είναι νόμιμη.</p> <p>5. Η κράτηση συνεχίζεται για το χρονικό διάστημα που πληρούνται οι όροι της παραγράφου 1 και είναι αναγκαία για να διασφαλισθεί η επιτυχής απομάκρυνση. Το ανώτατο όριο κράτησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το εξάμηνο. Η κράτηση συνεχίζεται για το αναγκαίο χρονικό διάστημα για τη διασφάλιση της επιτυχούς απομάκρυνσης. Το ανώτατο όριο κράτησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το εξάμηνο.</p>
<p>Πρόταση της ΕΕΔΑ</p>	<p>Να αποσυρθούν οι τροποποιήσεις.</p>

Σχόλια:

Οι προτεινόμενες διατάξεις εισάγουν παρέκκλιση από το ελάχιστο επίπεδο προστασίας που κατοχυρώνει η Οδηγία 2008/115/ΕΚ Περί Επιστροφών, εισάγοντας τροποποιήσεις που **υπονομεύουν τον κανόνα της κατ' εξαίρεση εφαρμογής του μέτρου της κράτησης και περιορίζουν τον έλεγχο της νομιμότητας της διοικητικής κράτησης**. Η προτεινόμενη τροποποίηση της παρ. 1 του άρθρου 30 Ν. 3907/2011, προβαίνει σε αναδιατύπωση της σχετικής παραγράφου επιχειρώντας την αντιστροφή του κανόνα της κατ' εξαίρεση εφαρμογής των μέτρων της κράτησης. Αντίστοιχα, η τροποποίηση του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 30 και της παραγράφου 5 του άρθρου 30 του Ν. 3907/2011, επιχειρεί τον περιορισμό της υποχρέωσης πλήρους ελέγχου της νομιμότητας της κράτησης σε έλεγχο «αναγκαιότητας». Στο σημείο αυτό πρέπει να υπομνησθεί ότι σύμφωνα και με την ενωσιακή νομοθεσία «η χρήση της κράτησης για τους σκοπούς της απομάκρυνσης συνιστά σοβαρή παραβίαση του θεμελιώδους δικαιώματος των προσώπων στην ελευθερία και ως εκ τούτου υπόκειται σε αυστηρούς περιορισμούς»³⁴, και ιδίως το γεγονός ότι «η οδηγία περί επιστροφής προβλέπει μια διαβάθμιση των μέτρων που πρέπει να ληφθούν προκειμένου να εκτελεσθεί η απόφαση περί επιστροφής, διαβάθμιση που κυμαίνεται από το μέτρο που αφήνει τη μεγαλύτερη ελευθερία στον ενδιαφερόμενο, ήτοι η χορήγηση προθεσμίας για την οικειοθελή του αναχώρηση, έως μέτρα που περιορίζουν περισσότερο την ελευθερία αυτή,

³⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Εγχειρίδιο περί επιστροφής, σελ. 90.

ήτοι η κράτηση σε ειδικές εγκαταστάσεις».³⁵ Σε κανένα σημείο δεν καταλείπεται ευχέρεια στον εθνικό νομοθέτη να εισάγει εξαίρεση από τους κανόνες αυτούς.

Ενόψει των ανωτέρω, η ΕΕΔΑ προτείνει να αποσυρθούν οι προτεινόμενες τροποποιήσεις.

Άλλα ζητήματα κράτησης: Η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι, για μία ακόμη μια φορά, ο Νομοθέτης δεν έλαβε υπόψη του την πάγια Σύσταση της Επιτροπής³⁶ περί κατάργησης της δυνατότητας διοικητικής κράτησης ασυνόδευτων παιδιών και παιδιών που συνοδεύονται από μέλη της οικογένειάς τους, η οποία αντίκειται στα διεθνή πρότυπα και στη νομολογία του ΕΔΔΑ.

- **Δικαίωμα σε όρους και συνθήκες αξιοπρεπούς εργασίας ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της πανδημίας (άρθρο 13Α του Ν. 4251/2014, άρθρο 53 του Ν. 4636/2019, άρθρο 24 της ΠΝΠ 84/13.4.2020)**

Προσωρινή διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 13Α του Ν. 4251/2014 με την ΠΝΠ 84/13.4.2020	Άρθρο εικοστό τέταρτο της ΠΝΠ 84/13.4.2020 Απασχόληση πολιτών τρίτων χωρών στην αγροτική οικονομία 1. Η ισχύς των αδειών εργασίας που έχουν εκδοθεί, κατ' εφαρμογή του άρθρου 13α του ν. 4251/2014 (Α' 80), παρατείνεται αυτοδικαίως για διάστημα έξι (6) μηνών από την ημερομηνία λήξης τους, υπό την επιφύλαξη: α) Προσκόμισης στην αρμόδια αστυνομική αρχή υπεύθυνης δήλωσης του εργοδότη ότι συνεχίζει να απασχολεί τον πολίτη τρίτης χώρας, εφόσον, λόγω των οριζομένων στην περ. ζ' της παρ. 2 του πρώτου άρθρου της από 25.2.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 42), όπως αυτή κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4682/2020 (Α' 76) και στις αποφάσεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση της περ. ε' της παρ. 4 του ίδιου άρθρου, αδυνατεί να συνάψει εγκαίρως νόμιμες συμβάσεις εργασίας για την αντιμετώπιση των αναγκών της εκμετάλλευσής του, β) έκδοσης απόφασης αναβολής απομάκρυνσης από την οικεία αστυνομική αρχή λόγω της αντικειμενικής αδυναμίας σύναψης
--	--

³⁵ ΔΕΕ, Υπόθεση C-61/11, Hassen El Dridi, alias Soufi Karim, Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, 28 Απριλίου 2011, σκ. 41.

³⁶ ΕΕΔΑ, [Παρατηρήσεις](#) στο Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προ τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιατύπωση, L180/96/29.06.2013) και άλλες διατάξεις. Τροποποίηση του Ν 4251/2014 (Α' 80) για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2014/66/ΕΕ της 15^{ης} Μαΐου 2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών στο πλαίσιο ενδοεταίρικής μετάθεσης. Τροποποίηση διαδικασιών ασύλου και άλλες διατάξεις, 7.5.2018, ΕΔΔΑ, [Έκθεση Αναφοράς](#) για το Προσφυγικό και Μεταναστευτικό Ζήτημα, Μέρος Α': Προσφυγικό, Σεπτέμβριος 2019.

	<p>σύμβασης εκ μέρους του εργοδότη, όπως αποτυπώνεται στην υπεύθυνη δήλωση της περ. α΄.</p> <p>2. Μέχρι τις 30 Ιουνίου 2020 για την υποβολή του αιτήματος που προβλέπεται στο άρθρο 13α του ν. 4251/2014 ισχύουν τα ακόλουθα: α) Αρμόδια αρχή κατάθεσης και έκδοσης των σχετικών πράξεων έγκρισης του αιτήματος είναι και η οικεία αστυνομική διεύθυνση του τόπου διαμονής του εργοδότη. β) Τα δικαιολογητικά που συνοδεύουν τη σχετική αίτηση, είναι: βα) Ενιαία δήλωση καλλιέργειας ή ενιαία δήλωση εκτροφής του άρθρου 9 του ν. 3877/2010 (Α΄ 160), ββ) Υπεύθυνη δήλωση του εργοδότη ότι θα απασχολήσει τον συγκεκριμένο πολίτη τρίτης χώρας για είκοσι (20) τουλάχιστον μέρες, λόγω των έκτακτων αναγκών και της αδυναμίας σύναψης νόμιμης σύμβασης εργασίας για την αντιμετώπιση των αναγκών της εκμετάλλευσής του. γ) Η απόφαση αναβολής απομάκρυνσης ενσωματώνει το δικαίωμα απασχόλησης αποκλειστικά στον αγροτικό τομέα και χορηγείται άπαξ. δ) Με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων καθορίζονται οι ανάγκες σε ανθρώπινο δυναμικό στην αγροτική οικονομία, καθώς και κάθε σχετική λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος. ε) Κατά τα λοιπά ισχύουν τα οριζόμενα στο άρθρο 13α του ν. 4251/2014.</p>
<p>Πρόταση της ΕΕΔΑ για επανεξέταση επί της αρχής του άρθρου 13Α του Ν. 4251/2014 σε συνδυασμό με το άρθρο 24 της ΠΝΠ 84/13.4.2020 και το άρθρο 53 του Ν. 4636/2019</p>	<p>Η ΕΕΔΑ προτείνει, ενόψει της υιοθέτησης του παρόντος ΣχΝ, την τροποποίηση του άρθρου 13Α του Ν. 4251/2014, την άμεση απόσυρση του άρθρου 24 της ΠΝΠ 84/13.4.2020 και την τροποποίηση του άρθρου 53 <i>Απασχόληση</i> του Ν. 4636/2019 με στόχο την κατάργηση της προϋπόθεσης των 6 μηνών από την ολοκλήρωση της διαδικασίας κατάθεσης της αίτησης των αιτούντων διεθνή προστασία προκειμένου για την πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας</p>

Σχόλια:

Η ΕΕΔΑ αναγνωρίζοντας στην τροποποίηση της παραγράφου 1 δ) του άρθρου 19 Α του Ν. 4251/2014 (άρθρο 39 ΣχΝ) την πρόθεση του νομοθέτη για αντιμετώπιση του φαινομένου της εργασιακής εκμετάλλευσής και την παροχή αποτελεσματικότερης προστασίας στα θύματα και λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την ιδιαίτερα ευάλωτη θέση των αλλοδαπών

που απασχολούνται στην αγροτική οικονομία, όπου αποτελεί τον κατ' εξοχήν τομέα εργασιακής εκμετάλλευσης, εκτιμά ότι στο πλαίσιο της παρούσας νομοθετικής πρωτοβουλίας θα μπορούσε να επιτευχθεί μία πιο ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του φαινομένου μέσω της ορθολογικής επανεξέτασης της προβληματικής διάταξης του άρθρου 13 Α Απασχόληση παράτυπα διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών στην αγροτική οικονομία του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης,³⁷ η οποία κάθε άλλο παρά στην καταπολέμηση της εργασιακής εκμετάλλευσης και της αδήλωτης εργασίας συνέβαλε.

Συγκεκριμένα, υπό τη σκοπιά του ελλείμματος μεταναστευτικής πολιτικής, μία από τις πιο σοβαρές πτυχές του οποίου, αποτυπώνεται στην διάταξη του άρθρου 13Α, που διευρύνθηκε πρόσφατα με την ΠΝΠ *“Μέτρα για την αντιμετώπιση των συνεχιζόμενων συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 και άλλες κατεπείγουσες διατάξεις”* (ΦΕΚ 84/Α/13.4.2020) και δεδομένου του προβλήματος της μη δυνατότητας πρόσβασης των αιτούντων διεθνή προστασία στην αγορά εργασίας πριν την πάροδο 6 μηνών από την ολοκλήρωση της διαδικασίας κατάθεσης της αίτησής τους, η ΕΕΔΑ υπογραμμίζει την ανάγκη για συντονισμένη και αποτελεσματική παρέμβαση από πλευράς της πολιτείας με στόχο τη διασφάλιση αξιοπρεπών όρων και συνθηκών διαβίωσης και εργασίας των αλλοδαπών που είναι ευάλωτοι απέναντι σε μορφές εργασιακής εκμετάλλευσης.

Όπως προβλέπεται στην πρόσφατη ΠΝΠ (άρθρο 24), παρατείνονται για ένα εξάμηνο οι άδειες εργασίας των απασχολούμενων στην αγροτική οικονομία πολιτών τρίτων χωρών (άρθρο 13 Α του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης), ενώ μέχρι τις 30 Ιουνίου 2020 παρέχεται δυνατότητα υπαγωγής στην εν λόγω διάταξη με απλοποιημένη διαδικασία.³⁸ Αιτιολογική βάση των νέων ρυθμίσεων είναι, σύμφωνα πάντα με τη διατύπωση της ΠΝΠ, η αδυναμία του εργοδότη να συνάψει εγκαίρως νόμιμες συμβάσεις εργασίας για την αντιμετώπιση των αναγκών της αγροτικής του εκμετάλλευσης. Εντούτοις, με τις παρούσες τροποποιήσεις, όχι μόνο διατηρείται η συγκεκριμένη απάνθρωπη μορφή εργασίας (εξάμηνες άδειες εργασίας (όχι διαμονής) και με όρους απασχόλησης απόλυτης ανελευθερίας), αλλά

³⁷ Πρόκειται για το άρθρο 58 του Ν 4384/2016 «Αγροτικοί συνεταιρισμοί, μορφές συλλογικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 78/Α/26.4.2016), με το οποίο προστέθηκε το άρθρο 13Α στο Ν 4251/2014 (Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και άλλες διατάξεις).

³⁸ Άρθρο 24 της ΠΝΠ 84/2020: α) παρατείνεται αυτοδικαίως για διάστημα έξι (6) μηνών από την ημερομηνία λήξης τους, η ισχύς των αδειών εργασίας που έχουν εκδοθεί, κατ' εφαρμογή του άρθρου 13α του ω. 4251/2014, και β) παρέχεται δικαίωμα για υπαγωγή στο άρθρο 13α του Ν. 4251/2014 μέχρι τις 30 Ιουνίου 2020 κατόπιν σχετικού αιτήματος στην οικεία αστυνομική διεύθυνση του τόπου διαμονής του εργοδότη, με υποβολή ενιαίας δήλωσης καλλιέργειας ή ενιαίας δήλωσης εκτροφής του άρθρου 9 του ω. 3877/2010 (Α' 160) και υπεύθυνης δήλωσης του εργοδότη.

αυξάνονται και οι εκατοντάδες χιλιάδες εργάτες γης που εργάζονται σε ένα ανέλεγκτο εργασιακό περιβάλλον με δυσμενείς προϋποθέσεις αμοιβής, ασφάλισης, στοιχειώδους υγιεινής και τακτοποίησης της διαμονής τους.

Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις, η ΕΕΔΑ, εκφράζοντας την ιδιαίτερη ανησυχία της α) για την προσωρινή διεύρυνση της εν λόγω διάταξης με την πρόσφατη ΠΝΜ, η οποία παραγνωρίζει την άμεση ανάγκη για αποτελεσματική αντιμετώπιση τόσο του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων για σκοπούς εργασιακής εκμετάλλευσης, όσο και της αναγκαστικής εργασίας γενικότερα, β) για την άμεση σχέση που παρατηρείται μεταξύ του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων για σκοπούς εργασιακής εκμετάλλευσης και της αδήλωτης εργασίας στην Ελλάδα και ιδιαίτερα την εργασιακή εκμετάλλευση στον αγροτικό τομέα, γ) το έλλειμμα συντονισμένων ελέγχων για τους όρους εργασίας κυρίως στον αγροτικό τομέα και δ) για την υπό εξέλιξη πανδημία και τις δηλώσεις του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας, σύμφωνα με τις οποίες, δεν είναι δυνατό να προβλεφθεί η διάρκεια και η εξέλιξη της επιδημίας του COVID-19, ούτε το εάν θα περιοριστεί η μετάδοση στην κοινότητα κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού,³⁹ επιφυλάσσεται να διατυπώσει επιμέρους Συστάσεις μετά την οριστικοποίηση και ψήφιση των διατάξεων του παρόντος ΣχΝ, δεδομένου ότι εκκρεμεί η συμμόρφωση της Πολιτείας με την απόφαση Chowdury και λοιποί κατά Ελλάδος (ECtHR, Chowdury and Others v Greece, Application No. 21884/15, 30 March 2017). Παράλληλα, η ΕΕΔΑ εστιάζοντας στον επείγοντα χαρακτήρα του ζητήματος των απασχολούμενων στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις, θεωρεί ότι θα μπορούσαν εναλλακτικά, ως προσωρινή έστω λύση, να αξιοποιηθούν οι διατάξεις της ΚΥ.Α. 53619/735/25.11.2015 (ΦΕΚ 2631/Β/07-12-2015) για τον «Καθορισμό των όρων και των προϋποθέσεων για την πρόσβαση στην αγορά εργασίας πολιτών τρίτων χωρών που παραμένουν στην χώρα υπό καθεστώς αναβολής απομάκρυνσης», με πρωταρχικό στόχο την άρση των συνθηκών εξάρτησης των εργαζομένων από τον εκάστοτε εργοδότη και κατ' επέκταση τον περιορισμό της εργασιακής εκμετάλλευσης ή/και αναγκαστικής εργασίας.

• Στελέχωση Νομικής Υπηρεσίας Υπουργείου (άρθρο 54 ΣχΝ)

Άρθρο 54 παρ. 5 του ΣχΝ	5. Στη Νομική Υπηρεσία συνιστώνται τέσσερις (4) θέσεις μετακλητών υπαλλήλων ΠΕ Νομικών ⁴⁰ , οι οποίες πληρούνται με απόφαση του
-------------------------	--

³⁹ <https://eody.gov.gr/erotiseis-kai-apantiseis-gia-to-neo-koronoio-covid-19/>

⁴⁰ Κλάδος ΠΕ 13 Νομικών και Πολιτικών Επιστημών: [Κωδικός: ΠΕ 13.00]

Πτυχίο Νομικής (κωδ. 1301) ή Πολιτικής Επιστήμης (κωδ. 1302) ή Πολιτικών Επιστημών (κωδ. 1303) ή Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης (κωδ. 1304) ή Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σπουδών (κωδ.

	<p>Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου με την οποία ανατίθενται και τα ειδικότερα καθήκοντά τους. Οι ως άνω θέσεις μετακλητών καταργούνται αυτοδικαίως την 31η Δεκεμβρίου 2021. Για τα προσόντα και τις αποδοχές των μετακλητών υπαλλήλων εφαρμόζεται αναλογικά το άρθρο 48 του ν. 4622/2019 (Α` 133). Η κατοχή της παραπάνω θέσης δεν συνεπάγεται την αναστολή της άσκησης του λειτουργήματος του δικηγόρου».</p>
<p>Πρόταση της ΕΕΔΑ</p>	<p>5. Στη Νομική Υπηρεσία συνιστώνται τέσσερις (4) θέσεις μετακλητών υπαλλήλων ΠΕ Νομικών με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση και με αποδεικνυόμενες γνώσεις και εμπειρία στο μεταναστευτικό δίκαιο. Οι θέσεις αυτές πληρούνται με απόφαση του Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου με την οποία ανατίθενται και τα ειδικότερα καθήκοντά τους. Οι ως άνω θέσεις μετακλητών καταργούνται αυτοδικαίως την 31η Δεκεμβρίου 2021. Για τα ειδικότερα προσόντα και τις αποδοχές των μετακλητών υπαλλήλων εφαρμόζεται αναλογικά το άρθρο 48 του ν. 4622/2019 (Α` 133). Η κατοχή των παραπάνω θέσεων δεν συνεπάγεται την αναστολή της άσκησης του λειτουργήματος του δικηγόρου ή άλλου επαγγέλματος.</p>

Σχόλια:

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση η προβλεπόμενη στο νομοσχέδιο σύσταση τεσσάρων(4) θέσεων μετακλητών υπαλλήλων στη Νομική Υπηρεσία του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου αποβλέπει στην αντιμετώπιση του μεγάλου όγκου των ζητημάτων που χειρίζεται η εν λόγω υπηρεσία. Το άρθρο 48 του Ν. 4622/2019 στον οποίο παραπέμπει η υπό σχολιασμό διάταξη του ΣχΝ ορίζει τα ελάχιστα προσόντα των μετακλητών υπαλλήλων ως εξής: «Όσοι καλύπτουν θέσεις συνεργατών των ιδιαίτερων γραφείων του άρθρου 46 του παρόντος με πρόσληψη σε θέσεις μετακλητών πρέπει να πληρούν τα εξής ελάχιστα προσόντα: (α) απολυτήριο Γενικού ή Επαγγελματικού Λυκείου, καθώς και κάθε τίτλου που προβλέπεται ως προσόν διορισμού για υπαλλήλους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο Π.Δ. 50/2001 (Α` 39), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει και (β) καλή γνώση γλώσσας χώρας της Ε.Ε [...]». Πέραν των ανωτέρω προσόντων, είναι αυτονόητο ότι προκειμένου να επιτευχθεί ο νομοθετικός σκοπός που αναφέρει η αιτιολογική έκθεση θα πρέπει οι προς πρόσληψη μετακλητοί

1305) ή Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας (κωδ. 1306) ή Δημόσιας Διοίκησης (κωδ. 1307) ή Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών (κωδ. 1308) ή Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών και Πολιτικών Σπουδών με κατεύθυνση Πολιτικές Σπουδές και Διπλωματία (κωδ. 1309) ΑΕΙ Πανεπιστημιακού τομέα της ημεδαπής ή ισότιμο αντίστοιχης ειδικότητας της αλλοδαπής.

υπάλληλοι: α) να διαθέτουν αποδεδειγμένα γνώσεις ή εμπειρία στο μεταναστευτικό δίκαιο και β) να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση αναστελλομένης της άσκησης του λειτουργήματος του δικηγόρου ή οποιουδήποτε επαγγέλματος.

Ως εκ τούτου η ΕΕΔΑ προτείνει την εξειδίκευση των προσόντων τους ως ανωτέρω και τη ρητή πρόβλεψη αναστολής του δικηγορικού λειτουργήματος ή άλλου επαγγέλματος.